Η επιζήμια ευλάβεια (Αρχ. Σεβαστιανός Τοπάλης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 19 Μαΐου, 2016

Η επιζήμια προσέλευση

«*μηδέ παγίδα και βρόχον ημίν εξαρτυέτω την επιζήμιον ευλάβειαν ο βαθύς εις πανουργίαν διάβολος*» (Κύριλλος Αλεξανδρείας)

Ημέρες Μεγάλης Σαρακοστής και μεγάλων εορτών όλοι οι χριστιανοί πλησιάζουν στην Θεία Κοινωνία από μία συνήθεια ιερή και παράδοση αγία. Αυτή η συνήθεια δείχνει τον πόθο της αιωνιότητος και τη χαρά για την γεύση του Θεού. Είναι μία μυστική πηγαία ώθηση και ένας ακατάσχετος πόθος για να πλησιάσουν τον Θεό. Έτσι πλάστηκε και έτσι γεννιέται με τον φυσικό αυτό πόθο ο άνθρωπος. Όμως**κάθε άγιο πράγμα και άγιο πόθο ο διάβολος προσπαθεί να το διαστρέψει. Πιο εύκολα πιάνει η μέθοδος της διαστροφής παρά η επιβολή της τέλειας άρνησης**. Αφήνει μεν τον πόθο να υπάρχει μέσα στους χριστιανούς, βάζει όμως την **επιζήμια ευλάβεια** σαν παγίδα και θηλιά στον λαιμό τους, ώστε και να έχουν την ψευδαίσθηση ότι κοινωνούν σαν καλοί χριστιανοί, αλλά και να κολάζονται με την ανάξια συμμετοχή τους στο μυστήριο. Είναι η πονηριά του διαβόλου, ο οποίος με μαεστρία πλανεύει τον άνθρωπο. Βρισκόμαστε μπροστά σε μία καλά οργανωμένη πλάνη του διαβόλου, που έχει το θρησκευτικό της περιτύλιγμα, παρουσιάζεται ως ευλάβεια στον άνθρωπο και δημιουργεί μία ψευδή θρησκευτική αυτοπεποίθηση, ενώ πίσω της κρύβει μεγάλη απάτη, δαιμονική, ώστε ο άνθρωπος ποτέ του να μη νιώσει την χαρά με την ένωσή του με τον Χριστό. Είναι ο καθώς πρέπει καλός χριστιανός, που εκπληρώνει τις θρησκευτικές του υποχρεώσεις. Σαν να είναι ο Θεός ένα παντοπωλείο όπου ο άνθρωπος δίνει και παίρνει. Έτσι ο διάβολος δεν πολέμα τον πιστό άνθρωπο με την άμεση βεβήλωση του Μυστηρίου, αλλά με την έμμεση βέβηλη προσέλευσή του σε αυτό. **Οι τρόποι της επιζήμιας ευλάβειας είναι:**

α. Η εθιμοτυπική και εορταστική προσέλευση

β. Η κακότροπος προσέλευση

γ. Η πλάνη της νηστείας

δ. Η κατά αραιά διαστήματα Θεία Κοινωνία

α. Εθιμοτυπική και εορταστική προσέλευση

Η συμμετοχή πολλών ανθρώπων στο άγιο μυστήριο γίνεται σαν κάτι **εθιμοτυπικό ανάμεσα στα θρησκευτικά τους καθήκοντα, τα οποία πρέπει να επιτελέσουν απέναντι στον Θεό**. Ακόμη και η λέξη «καθήκοντα» που επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν κουβαλά μέσα της τον **καθωσπρεπισμό** και την **συνήθεια**, και όχι την καρδιακή πίστη και αγάπη. Όλα γίνονται γιατί πρέπει και από μία προληπτική σχέση με τον Θεό για να Τον εξευμενίσουν, ώστε να είναι κοντά τους. Η αληθινή ανάγκη να ενωθεί ο άνθρωπος με τον Θεό γίνεται μία **τυπική πράξη**, βγαλμένη μέσα από την άγνοια και την συνεχή επανάληψη μιας παραδοσιακής κουλτούρας και εθίμου. Όμως **η Θεία Κοινωνία δεν είναι ένα έθιμο, αλλά ένωση με τον Θεό, δεν είναι μία τυπική θρησκευτική πράξη, αλλά η μετοχή του ανθρώπου με το θείο. Δεν είναι μία μαγική πράξη για το καλό και την υγεία, αλλά η εν Χριστώ ζωή**. Δεν κοινωνεί ο χριστιανός δύο φορές τον χρόνο για το καλό των εορτών, αλλά η θεία Κοινωνία είναι συνεχής τρόπος της εν Χριστώ ζωής του.

Η επιζήμια συνήθεια

Έτσι παρατηρεί κανείς πλήθος μεγάλο να κοινωνά στις μεγάλες εορτές. Προσέρχονται τις ημέρες αυτές, Αγ. Θεοδώρων, Μ. Πέμπτη και Μ. Σάββατο, τα Χριστούγεννα και της Παναγίας, στην Θεία Κοινωνία σαν **μάζες ανθρώπων που σπρώχνουν, που συνωθούνται, που αγανακτούν, που απαιτούν να κοινωνήσουν πρώτοι τσαλαπατώντας τους άλλους**. Όλα αυτά γίνονται **σαν να είναι μία υποχρέωση και έθιμο αναγκαίο** που το εκπληρώνουν και φεύγουν γρήγορα για τις δουλειές τους. Ο **Ιερός Χρυσόστομος** έβλεπε την προσέλευση του λαου να γίνεται «*απλώς και ως έτυχε και συνηθεία*» και κήρυττε ότι **καιρός μετοχής στο Μυστήριο δεν είναι η γιορτή, αλλά η της «*ψυχής ειλικρίνεια και καθαρότης*»**. Είναι το μόνο πνευματικό εφόδιο για την συμμετοχή του κάθε πιστού, όχι μόνο για μία ημέρα γιορτής, αλλά και για κάθε μέρα της ζωής του. Στην Παλαιά Διαθήκη υπήρχε μία τεράστια διαδικασία καθαρμών πριν προχωρήσουν στις θυσίες. Αυτό φανέρωνε την ευλάβεια που χρειάζεται ο άνθρωπος για να προσεγγίσει τον Θεό. Ήταν παράλληλα και κάτι προφητικό και συμβολικό για την καθαρότητα όχι την εξωτερική, αλλά της καρδιάς που χρειάζεται για την μετοχή στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Σήμερα, στην εποχή της χάριτος, **δεν μπορεί να συμμετέχει κάποιος στην θυσία του Χριστού επειδή το λέει η γιορτή και χωρίς προετοιμασία**. Η σχέση του πιστού με τον Θεό δεν είναι περιστασιακή, ούτε ορίζεται μόνο από τις γιορτές. Δεν είναι χριστιανός με δόσεις, ούτε εποχιακός και ακόλουθος της παράδοσης. Δεν κοινωνά μία ή δύο φορές τον χρόνο για το καλό των ημερών του Πάσχα ή των Χριστουγέννων, αλλά είναι κάθε Κυριακή ενωμένος με τον Θεό, με φόβο Θεού και πόθο Θεού. **Δεν τον κάνουν άγιο οι ημέρες, ούτε και η νηστεία, αλλά η προσωπική κάθαρση και μετάνοια**. Είναι ύβρις στον Θεό να

πλησιάζει με βρώμικα χέρια και χείλη και καρδιά για να κοινωνήσει το Σώμα του Χριστού. Ένας έλεγχος έρχεται να τραντάξει την κάθε ψυχή. Κανείς δεν θα τολμούσε με στόμα που δυσοσμεί να ασπασθεί τον βασιλιά. Κι όμως πώς τολμά με ψυχή που αναδύει την δυσοσμία της αμαρτίας να γευτεί ολόκληρο τον Χριστό;

«***Πολλούς βλέπω να κοινωνούν το Σώμα του Χριστού, οι πιο πολλοί απροετοίμαστοι, όπως νά 'ναι και από έθιμο, παρά σύμφωνα με τον λόγο του Θεού, συνειδητά και με επίγνωση****. Αν έρθει ο καιρός της Σαρακοστής, όπως κι αν είναι κάποιος πηγαίνει και κοινωνεί των Μυστηρίων και αν έρθουν τα Χριστούγεννα το ίδιο. Όμως,* ***δεν είναι η γιορτή των Χριστουγέννων ο κατάλληλος καιρός, ούτε η Σαρακοστή τον κάνει άξιο να προσέλθει, αλλά η ειλικρίνεια της ψυχής και η καθαρότητα****. Με αυτήν την καθαρότητα πάντα να πλησιάζεις, και ποτέ σου χωρίς αυτήν. Κοίταξε τι λέγει, «όποτε το κάνετε αυτό, τον θάνατο του Κυρίου καταγγέλλετε». Δηλαδή είναι σαν να λέει, στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας ζείτε πραγματικά την σωτηρία που σας έδωκα, την δικιά μου ευεργεσία. Σκέψου εκείνους που συμετείχαν στις θυσίες της Π. Διαθήκης, με τι φόβο τις τελούσαν. Τι έπρατταν και τι έκαναν από πριν; Πάντοτε τελούσαν καθαρμούς για τον εαυτό τους. Συ όμως όταν πρόκειται να πλησιάσεις στην θυσία του Χριστού, όπου και αυτοί οι άγγελοι φρίττουν,* ***την προσέλευσή σου την κανονίζεις σύμφωνα με τις ημέρες των εορτών;*** *Και πώς θα σταθείς μπροστά στο βήμα του Χριστού, με μιαρά χέρια και χείλη, τολμώντας να κοινωνήσεις αυτό το Σώμα του Χριστού; Και τον βασιλιά δεν θα τον πλησίαζες να τον ασπαστείς με το στόμα σου που βρωμά· όμως τον Βασιλέα του ουρανού τον καταφιλείς με ψυχή που εκπνέει δυσωδία αμαρτίας; Ύβρις είναι αυτή η προσέλευσή σου.*

Πες μου, άραγε θα επέτρεπες στον εαυτό σου να προσέλθει στην Θυσία με λερωμένα χέρια; Δεν το πιστεύω· αλλά θα προτιμούσες να μην έλθεις καθόλου παρά με χέρια ρυπαρά. Κι αν είσαι ευλαβής στα μικρά πράγματα, πώς μπορείς και τολμάς να προσέρχεσαι και να αγγίζεις τον Θεό έχοντας βρώμικη ψυχή; Και ενώ μέσα στα χέρια σου λίγο κρατιέται το Σώμα του Χριστού, όμως, μέσα στην ψυχή σου εισέρχεται ολόκληρος Αυτός και συγχωνεύεται. Τι όμως; Δεν βλέπεις τα άγια σκεύη πόσο καθαρά και λαμπερά είναι; Πιο καθαρές πρέπει να είναι οι ψυχές μας, πιότερο άγιες και λαμπρές. Τι λοιπόν; Εκείνα τα σκεύη έγιναν έτσι για μας. Εκείνα δεν κοινωνούν με το περιεχόμενο που βαστάζουν, τον Χριστό, δεν αισθάνονται. Εμείς όμως ναι. Και ενώ δεν τολμάς να χρησιμοποιήσεις ρυπαρό σκεύος, τολμάς με ρυπαρή ψυχή να προσέλθεις;».

Μέσα σ' αυτόν τον έλεγχο του **Ιερού Χρυσοστόμου** έρχεται με την σειρά του και ο **άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός** να προσθέσει την αγωνία του και τον προσωπικό έλεγχο την ώρα που πρόκειται να δεχθεί μέσα του «όλον το Σώμα» του Χριστού. Πολύ όμορφα σε μία **ευχή της Θείας Μεταλήψεως** καταθέτει τον εαυτό του εν μετανοία και συναισθήσει της αμαρτωλότητός του. Αγωνιά για τον εαυτό του και παρακαλεί τον Κύριο να τον ελεήσει και να τον αποδεχτεί όπως τον Ληστή, την

Χαναναία, τον Τελώνη, την Αιμορροούσα και την Πόρνη. Όλα τα πρόσωπα αυτά εκφράζουν την δική του αμαρτωλότητα, την μετάνοια και τον πόθο του να ενωθεί με τον Χριστό.

«Μπροστά στις πόρτες του ναού σου παρευρίσκομαι κι από τους κακούς λογισμούς δεν μπορώ να ξεφύγω, αλλά συ Χριστέ μου ο Θεός μου, που τον Τελώνη δικαίωσες και την Χαναναία ελέησες και στον Ληστή τις πόρτες του Παραδείσου άνοιξες, άνοιξε και σε μένα τα σπλάγχνα της φιλανθρωπίας σου και να με δεχτείς τώρα που προσέρχομαι και σ' αγγίζω
σαν την Πόρνη και την Αιμορροούσα· η μία, όταν άγγιξε το άκρο του ενδύματός σου αμέσως πήρε την γιατρειά της, ενώ η άλλη όταν κράτησε τα άχραντα πόδια σου, έλαβε την λύση των αμαρτημάτων της. Εμένα όμως τον ελεεινό που τολμώ όλο σου το Σώμα να δεχτώ, μη με καταφλέξεις· αλλά να με δεχτείς όπως και εκείνες, και να φωτίσεις τα αισθητήρια της ψυχής μου, κατακαίγοντάς μου τα εγκλήματα της αμαρτίας με τις πρεσβείες της Παναγίας, που σε γέννησε με άσπορο σύλληψη, και των επουρανίων δυνάμεων. Ότι συ είσαι ευλογητός εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν».

Τα πανηγύρια και οι γιορτές

Στην εποχή μας η σχέση πολλών χριστιανών με την Εκκλησία είναι σχέση διακοπών και πανηγύρεων. Στις ημέρες των εορτών η αργία είναι επιβεβλημένη και ο εκκλησιασμός με την Θεία Κοινωνία ένα κομμάτι του πανηγυρισμού. Γινόμαστε Εκκλησία των πανηγύρεων, όπου συνωστίζεται ο λαός με μία θρησκευτικότητα που έχει **στοιχεία παγανισμού και έντονη τυπικότητα**. Κοινωνούν οι εκκλησιαζόμενοι «για το καλό» χωρίς συναίσθηση, προσεύχονται και απαιτούν το θαύμα, προσφέρουν αγαθά και περιμένουν την ανταπόδοση των Αγίων. Το βλέπουν ως μία **εμπορική συναλλαγή**, κατά την οποία παίρνουν και δίνουν με μία τέτοια τυπικότητα, που δεν είναι ούτε πίστη ούτε κοινωνία Θεού. Είναι μία πανήγυρη που συνδυάζει την Θεία Λειτουργία με όλη την κοσμική έκφραση και παραδοσιακή εκδήλωση. Όλα συνευδοκούν σε μία τυπική εκδήλωση, όπου πρώτοι βαστούν τον χορό οι εκκλησιαστικοί άρχοντες. Οι ψάλτες φωνασκούν και αναδεικνύουν όλο το μεγαλείο της μουσικής, χωρίς να γίνεται καταληπτός ο λόγος του Θεού που μεταφέρεται μέσα από αυτήν. Οι ιερείς συναγωνίζονται στην ψαλτική, χωρίς να μπορεί ο λαός να συμμετέχει και να κατανοεί. Τα κεριά, ο διάκοσμος, τα λαμπερά άμφια και το πομπώδες και **ανούσιο κήρυγμα**, σε μία θεολογική πανηγυρική προσέγγιση, έρχονται να συμπληρώσουν την όλη διακόσμηση. Και ο **ακατήχητος λαός**, που συμμετέχει άβουλα, υπομονετικά και παραδοσιακά, κοινωνεί των Αχράντων Μυστηρίων **χωρίς συναίσθηση, και με βιασύνη** για να τελειώσει από αυτό το χρέος του προς τον Θεό και τον Άγιο.

Ας δούμε πώς μιλούσε στους χριστιανούς ο Ιερός Χρυσόστομος τις ημέρες

των μεγάλων εορτών, ενώπιον των αναμενόντων την Θεία Κοινωνία . Θα νιώσουμε μπροστά μας να ξετυλίγονται εικόνες από το σήμερα.

*«Όμως σήμερα πολλοί πιστοί έφθασαν σε τέτοια απερισκεψία και καταφρόνηση, ώστε ενώ είναι γεμάτοι από μύρια αμαρτήματα και δεν έχουν καμία πνευματική επιμέλεια, όπως νά 'ναι προσέρχονται κατά τις εορτές στην Αγία Τράπεζα, και****δεν ξέρουν ότι ο κατάλληλος καιρός της Θείας Κοινωνίας δεν είναι ο ερχομός της γιορτής και της πανήγυρης, αλλά η καθαρή συνείδηση και η ζωή χωρίς αμαρτήματα****. Και όπως για εκείνον που βλέπει πως η συνείδησή του δεν του καταμαρτυρεί κάτι φαύλο, μπορεί κάθε ημέρα να κοινωνεί, έτσι και γι'****αυτόν που είναι δεμένος από τις αμαρτίες του και δεν μετανοεί, δεν είναι ασφαλές ούτε και στην γιορτή να κοινωνήσει****. Το να κοινωνάμε μία φορά το χρόνο, δεν μας απαλλάσσει από τα αμαρτήματά μας, αν ανάξια προσερχόμαστε, αλλ' αυτό μας καταδικάζει τεράστια****, διότι και την μία φορά που προσερχόμαστε είναι κι αυτή ανάξια.****Γι' αυτό σας παρακαλώ όλους σας να μην πλησιάζετε στα Θεία Μυστήρια απλώς και μόνον επειδή σας ωθεί η γιορτή· αλλά όταν πρόκειται να συμμετάσχετε στην αγία αυτή προσφορά, από μέρες πριν να καθαρίζετε τους εαυτούς σας με την μετάνοια και την προσευχή και την ελεημοσύνη και με την ασχολία στα πνευματικά, και να μην ξαναγυρίζετε πάλι στις ίδιες αμαρτίες σας****, σαν το σκυλί που γυρίζει πίσω και τρώει τον εμετό του...».*

Στις μεγάλες γιορτές ένα σημαντικό κομμάτι των χριστιανών είναι απλώς παρόντες και **θεατές** του μυστηρίου της εορτής και της Θείας Ευχαριστίας. Ένα μεγάλο κομμάτι από την άλλη είναι οι **τυπικά μετέχοντες** και κοινωνούντες όπως έτυχε και κατά έθιμο, λόγω της εορτής. Ο πιστός όμως χριστιανός ζει την αληθινή γιορτή με την μετοχή του στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Κέντρο του εορτασμού είναι αυτό. Ζει την εορτή βιωματικά και πνευματικά μέσα του. Το Πάσχα ζει τον προσωπικό του θάνατο και την ανάσταση μέσα στην Θεία Ευχαριστία και τα Χριστούγεννα βιώνει την γέννηση του Χριστού μέσα στο σπήλαιο της καρδιάς του με την Θεία Κοινωνία. **Κέντρο όλων των εορτών και τελικός σκοπός των νηστειών είναι η ένωσή του με τον Θεό** . Πλησιάζει και αγγίζει τον Άγιο Θεό με την καθαρότητα της καρδιάς του και τα αγαθά έργα της αγάπης του.**Συνήθως ο καιρός των εορτών είναι καιρός κενοδοξίας και επίδειξης ρούχων, καθώς και γαστριμαργίας και ανάπαυσης**. Όμως για έναν χριστιανό το κέντρο της ζωής του και του εορτασμού του είναι μόνο η συμμετοχή του στο τραπέζι του Θεού, στην Θεία Κοινωνία. Σε πολλά μέρη σε γιορτές αγίων δεν παραλείπουν και να τελούν θυσίες ζώων, για να εξευμενίσουν τον Άγιο, να μην τους καταστρέψει τις δουλειές τους. Είναι μία συνέχεια **ειδωλολατρικών θυσιών** που δεν μπόρεσαν οι χριστιανοί να τις αποβάλλουν, διότι το όλο περιβάλλον του γλεντιού ντυμένο με το ένδυμα του παραδοσιακού είναι ριζωμένο μέσα τους.

*«Όμως ο **Απ. Παύλος** δεν μας πρόσταξε έτσι, αλλά **έναν μόνο καιρό γνωρίζει κατάλληλο για προσέλευση και Θεία Κοινωνία, την καθαρότητα της συνειδήσεως**... και **πρέπει ο προσερχόμενος να έχει εξαντλήσει πρώτα όλη την προετοιμασία** και μετά νά συμμετάσχει στην καθαρή αυτή Θυσία, και να μη στέκεται ράθυμα και ταλαίπωρα και από ανάγκη για την γιορτή να προσέρχεται, αλλά **ούτε και πάλι, ενώ είναι κατανενυγμένος και προετοιμασμένος, να μην κοινωνεί επειδή δεν είναι εορτή. Εορτή είναι φανέρωση των αγαθών και ευλάβεια ψυχής και ακρίβεια στην πνευματική ζωή**· κι αν τα έχεις όλα αυτά, συνέχεια μπορείς να γιορτάζεις και συνεχώς να κοινωνείς των Αχράντων Μυστηρίων. Γι' αυτό λέγει ο Απ. Παύλος, «να δοκιμάζει ο καθένας τον εαυτό του», και μετά να προσέρχεται»..*

Η ευθύνη των ιερέων

Όλη η κακότροπος αυτή συμμετοχή των χριστιανών, παρόλο που έχει την βλάσφημη πρόκλησή της, προέρχεται από την δίψα τους για τον Θεό. Ποθούν την αιωνιότητα. Μία μυστική χαρά και απροσδιόριστη ανάγκη για αιωνιότητα τους ελκύει και πλησιάζουν. Καλά - καλά δεν ξέρουν τι είναι αυτό που τους τρέχει και τους συγκινεί. Μόνο ψάχνουν. Και είναι ο Θεός που μέσα τους ζει. Είναι αυτό που ο **Ιερός Αυγουστίνος** έλεγε: «***Κύριε, σε έψαχνα παντού για να σε βρω και γύρισα σε τόσους δρόμους και όμως ήσουνα τόσο κοντά μου, που δεν σ' έβλεπα, ήσουνα μέσα μου, και δεν το έβλεπα***». Αυτήν την **εικόνα του Θεού, που κουβαλά μέσα του κάθε χριστιανός και έχει επικαλυφθεί από την ζωή του κόσμου και της αμαρτίας**, οφείλουμε εμείς οι κληρικοί να την καθαρίσουμε σαν ένα παλίμψηστο που έχει επικαλυφθεί με άλλες επιχρίσεις. Ο λαός είναι εγκαταλειμμένος και παρατημένος στην **άγνοια και στην τυπικότητα**, κανείς δεν του μιλά και δεν του διδάσκει το ύψιστο μάθημα, αυτό της ευλαβούς και συνεχούς Θείας Κοινωνίας. **Γεμίσαμε με ηθικολογικές διδασκαλίες τον λαό του Θεού, με έναν καθωσπρεπισμό δυτικού τύπου, με μία νοοτροπία ευσεβισμού και τυπική σχέση με τον Θεό**, σαν τα συγχωροχάρτια της Δύσης και την αξιομισθία των έργων. Ποιος του μίλησε για τον σκοπό και το κέντρο της κάθε εορτής; Ποιος τον κατήχησε πώς να κοινωνά με καθαρή την συνείδησή του; Όλα έχουν καταληφθεί από έναν κακότροπο **θρησκευτικό καταναγκασμό**. Η αδιαφορία και η αμέλεια των ποιμένων οδηγούν σε αυτό το κατάντημα. Και άραγε φταίει ο λαός; Ο **προφήτης Ιεζεκιήλ** με πολύ πόνο μεταφέρει το παράπονο του Θεού για τους ποιμένες του Ισραήλ, λέγοντας ότι ποιμαίνουν εαυτούς και όχι τα πρόβατα. Αυτοί καλοτρώνε, αρμέγουν τα πρόβατά τους και παίρνουν το γάλα τους, παίρνουν το μαλλί τους και το κρέας τους, αλλά ποτέ τους δεν τα ταΐζουν και ούτε τα περιποιούνται. Έχουν γίνει ισχνά και καχεκτικά από την εγκατάλειψη.

Όμως πώς άραγε μπορεί να συμπεριφερθεί ένας ιερέας στα πλήθη του λαού που συνωστίζονται, για να αποτρέψει την ασεβή και κακότροπη

προσέλευσή τους στην Θεία Κοινωνία; Είναι μία δύσκολη ώρα. Ο **Ιερός Χρυσόστομος** με πολλή αγωνία και με σκληρή γλώσσα βάζει τους ιερείς προ των ευθυνών τους για το έργο αυτό της Μετάδοσης των Τιμίων Δώρων. Το Αίμα του Χριστού θα ζητηθεί από τα χέρια τους, αν Το μεταδίδουν στους αναξίους τους οποίους ξέρουν ότι κουβαλούν την πονηρία τους.

Ασφαλώς η πρόληψη και η μέσα στον χρόνο **κατήχηση** είναι η καλή αντιμετώπιση. Όμως και ο **έλεγχος** και **η δύναμη του λόγου** μπορούν να συνταράξουν και να φέρουν την συναίσθηση και την αλλαγή. Έτσι λέγει ο Ιερός Πατήρ ότι **ο ιερέας πρέπει νά έχει δύο χαρακτηριστικά στον λόγο του, την δύναμη της γλώσσας του και την περιφρόνηση των επαίνων**. Αν σκεφτεί κανείς ότι θα τον κατηγορήσουν, επειδή απαιτεί την τάξη και την επιβάλλει και δημιουργεί στους πιστούς ενοχές και έμμεσα τους απομακρύνει από την Θεία Κοινωνία, κλείνει το στόμα του και αποφασίζει να αφήσει τα πράγματα να κυλήσουν ασεβώς. Αν όμως με **αγωνία καρδιάς, προσευχή** και δύναμη λόγου φέρει σε συναίσθηση τον λαό, τότε κέρδισε τον αληθινό εορτασμό. Αυτό όμως θέλει **υπομονή** και χρόνο πολύ. Έτσι η ποιμαντική διακονία για την λειτουργική συμπεριφορά των πιστών στην συμμετοχή τους στην Θεία Κοινωνία έχει τις εξής δύο προοπτικές. **Η πρώτη** είναι το «***παρακάλεσον***» (Β' Τιμ. 4, 2) και **η δεύτερη** είναι το «***έλεγξον αποτόμως***» «*μετά πάσης επιταγής (=αυθεντίας)*» (Τίτ. 2, 15) και «*ενώπιον πάντων*» και όλα αυτά ως μία **παιδαγωγική μέθοδος** «***ίνα υγιαίνωσιν εν τη πίστει***» (Τίτ. 1, 13) και «***ίνα και οι λοιποί φόβον έχωσι***» (Α' Τιμ. 5, 20).

Η πρώτη προοπτική αναφέρεται στην **παρακλητική απλή διδασκαλία του ιερέα** που καλλιεργεί το ποίμνιό του στην αληθή γνώση, στην αληθινή δηλαδή προετοιμασία για να μετέχει των Αχράντων Μυστηρίων. Αυτή η διδασκαλία και η γνώση περιλαμβάνεται και περιέχεται στην πίστη στο Μυστήριο, στην ερμηνεία της Θείας Λειτουργίας και της πρόσκλησης της Εκκλησίας «*μετά φόβου Θεού, πίστεως και αγάπης προσέλθετε*», που δεικνύει καθαρά τον τρόπο συμμέτοχης στην Θεία Κοινωνία.

Η δεύτερη προοπτική είναι η **από άμβωνος μεταφορά λόγων των Πατέρων της Εκκλησίας** όπου εφιστάται η προσοχή των κοινωνούντων σύμφωνα με τον λόγο του **Απ. Παύλου**, «*ώστε ος αν εσθίη τον άρτον τούτον ή πίνη το ποτήριον του Κυρίου αναξίως, ένοχος έσται του σώματος και αίματος του Κυρίου. δοκιμαζέτω δε άνθρωπος εαυτόν, και ούτως εκ του άρτου εσθιέτω και εκ του ποτηριού πινέτω· ο γαρ εσθίων και πίνων αναξίως κρίμα εαυτώ εσθίει και πίνει, μη διακρίνων το σώμα του Κυρίου.* ***Διά τούτο εν υμίν πολλοί ασθενείς και άρρωστοι και κοιμώνται ικανοί…***» (Α' Κορ. 11, 27-30). **Ο λόγος μπορεί να σκληρύνει και να γίνει έλεγχος μόνο και μόνο για να έλθει η μετάνοια και η ακριβής συναίσθηση των ερχομένων να κοινωνήσουν άνευ μετανοίας**. **Ο στόχος δεν είναι ο ιερέας με τον λόγο του να ξεριζώσει τον άνθρωπο ανελέητα και να τον**

αποδιώξει ως αμαρτωλό, κρατώντας για τον εαυτό του τον ρόλο του τιμητή, του δικαστή και του εκτελεστή. Ασφαλώς και ο ελεγκτικός λόγος πρέπει να φέρει την συμπάθεια και τον μοναδικό στόχο να μην ξεριζώσει, αλλά **να οδηγήσει στην μετάνοια και την σωτηρία**. **Σκοπός τελικά είναι να υγιαίνουν οι χριστιανοί στην πίστη τους και οι υπόλοιποι, οι αναίσχυντοι, να έχουν τον φόβο και να μην εμπαίζουν το μυστήριο**. **Η ποιμαντική αυτή συμπεριφορά είναι τεκμήριο αληθούς ποιμένος, «*έστι γαρ και τούτο αγαθού ποιμένος τεκμήριον*»** (Κλίμαξ Ιωάννου, έκδ. "Παρακλήτου", σελ. 382).

Και όντως ο **Ιερός Χρυσόστομος**, παρόλο που ήταν **ο πατέρας της αγάπης και της φιλανθρωπίας, θεωρούνταν και ο φορτικός ιεροκήρυξ λόγω του ελέγχου που ασκούσε**. Και αυτός απαντούσε: «*Ο ελεγκτικός λόγος μοιάζει με τη φωτιά που καίει τα πήλινα σκεύη. Δεν τα καίει για να τα καταστρέψει, αλλά για να τα κάνει άθραυστα και χρήσιμα. Γι' αυτό ο διδάσκαλος πρέπει να προσέχει πώς ελέγχει, πώς θα πληγώσει με τη χάρη του Θεού, με σκοπό να μη συντρίψει το σκεύος, αλλά να το λειάνει, να το ορθώσει, να το κάνει εύχρηστο στον Χριστό. Διότι το πήλινο εκείνο σκεύος, ο χριστιανός που δεν θα καεί σ' αυτή τη ζωή από τη φωτιά του ελέγχου, μπορεί να καεί στην άλλη ζωή, όπου η φωτιά εκείνη θα είναι η αιώνια κόλαση. «Η γαρ ημέρα Κυρίου εν πυρί αποκαλύπτεται». Είναι προτιμότερη η φωτιά των λόγων του Θεού εδώ στη γη, που λίγα χρόνια θα διαρκέσει, παρά η αιώνια εκείνη φλόγα της κολάσεως*». Ο διδάσκαλος που ελέγχει μοιάζει με τον σφυροκόπο.

«*Μη δυσανασχετείτε με το βάρος των λόγων μου· τα βαριά ελεγκτικά μου λόγια ελαφρύνουν τις ψυχές από τα αμαρτήματα. Το σφυρί είναι βαρύ και το αμόνι πολύ βαρύτερο, αλλά κατασκευάζει εύχρηστα σκεύη, χρυσά και άργυρα, κι ακόμη και στραβωμένα τα ισιώνει. Αν δεν ήταν βαρύ το σφυρί, πώς θα μπορούσε να ισιώσει την άμορφη μάζα; Έτσι και ο λόγος μας ο βαρύς και ελεγκτικός μπορεί να καλλιεργήσει την ψυχή. Μη λοιπόν αποφεύγουμε τα βαριά ελεγκτικά λόγια, ούτε και τις πληγές που δημιουργούνται από αυτά. Ο λόγος αυτός δεν έχει σκοπό να διαλύσει και να κομματιάσει την ψυχή και να την πληγώσει, αλλά να την **διορθώσει***».

Ο Ιερός Πατήρ παρότρυνε τους ιερείς και σε επεμβάσεις ακραίες μόνο και μόνο για την σωτηρία των αδελφών. Δεν πρέπει να φοβηθεί ο ιερέας να αποδιώξει τον αναίσχυντο και τον αμετανόητο από την Θεία Κοινωνία. Είναι βοσκός και το πρόβατο που έχει αρρώστια στο στόμα του δεν το αφήνει να πιει νερό αλλά το αποδιώχνει. Πηγή ζωής είναι η Θεία Κοινωνία και πρέπει να την φυλάγει. Και αν ακόμη αυτός είναι ο στρατηγός και οι μεγάλοι της γης μη φοβηθεί να τους αποπέμψει, διότι **ο ιερέας έχει μεγαλύτερη εξουσία από αυτούς**. Δεν μπορεί να στέκεται αδιάφορος και αμελής, οφείλει να αντιδράσει. Πώς να δώσει ξίφος στον άνθρωπο αντί της ουράνιας τροφής; Λέγει μάλιστα πως, αν οι ίδιοι δεν τολμούν και φοβούνται, τότε θα έρθει ο ίδιος και θα διώξει τον αυθάδη και αναίσχυντο που τολμά να αγγίξει τα Άγια. Προτιμά να πεθάνει και να χύσει το αίμα

Του παρά να μεταδώσει το Αίμα του Χριστού στον ανάξιο. Ας δούμε τα λόγια του με ακρίβεια.

«Κι αν είναι ο στρατηγός, κι αν είναι ο ύπαρχος, κι αν είναι αυτός ο βασιλιάς με το διάδημά του και προσέρχεται ανάξια, εμπόδισέ τον, πιο μεγάλη εξουσία έχεις από εκείνον. Συ ο ιερέας, αν σου ανέθεταν να φυλάγεις μία πηγή νερού και κάποια στιγμή έβλεπες ένα πρόβατο να έρχεται να πιει έχοντας στο στόμα του αρρώστια, ασφαλώς και δεν θα μπορούσες να το αφήσεις να σκύψει κάτω και να μαγαρίσει το νερό, όμως εδώ έχεις την ευθύνη όχι για το νερό, αλλά για το Αίμα του Χριστού και το Άγιον Πνεύμα και, ενώ βλέπεις να πλησιάζουν κάποιοι που έχουν χειρότερη αμαρτία από τις ακαθαρσίες της γης, δεν αγανακτείς και δεν τους εμποδίζεις; Και ποια συγγνώμη θα έχεις από τον Θεό; Γι' αυτό και ο Θεός εμάς τους ιερείς μας τίμησε με την τιμή αυτή, ***να έχουμε διάκριση*** *για αυτά και να μπορούμε να τα βλέπουμε. Αυτή είναι η αξία σας ως ιερείς, αυτή είναι η ασφάλεια, αυτό είναι όλο το στεφάνι σας, όχι το να φοράτε λευκά και αποστίλβοντα άμφια και να περιδιαβαίνετε. Και θα μου πεις,* ***πού να ξέρω τον τάδε και τον τάδε, πώς είναι στην ζωή τους;*** *Κι εγώ δεν σου μιλάω για αυτούς που δεν ξέρεις, αλλά γι' αυτούς που γνωρίζεις. Και να σου πω κάτι πιο φρικτό; Δεν είναι τόσο κακό να βρίσκονται μέσα στην εκκλησία οι κατεχόμενοι από ακάθαρτα πνεύματα, όσο να είναι αυτοί για τους οποίους ο* ***Απ. Παύλος*** *λέγει ότι καταπατούν τον Χριστό και μαγαρίζουν το Αίμα της Διαθήκης και ενυβρίζουν την χάρη του Αγίου Πνεύματος.****Χειρότερος από τον δαιμονισμένο είναι αυτός που προσέρχεται με ιταμότητα στην Θεία Κοινωνία με αμαρτίες****. Κι αυτό διότι οι μεν δαιμονισμένοι δεν κολάζονται, εκείνοι όμως, επειδή ανάξια προσέρχονται, παραδίδονται σε τιμωρία. Και να μην εμποδίζουμε μόνο εκείνους, αλλά κάθεναν που ανάξια προσέρχεται. Κανείς να μην κοινωνά που δεν ανήκει στους μαθητές του Χριστού. Κανείς να μην κοινωνά σαν τον Ιούδα, για να μην πάθει τα του Ιούδα. Σώμα Χριστού είναι και αυτό το πλήθος. Πρόσεξε, εσύ που διακονείς τα Άγια Μυστήρια να μην παροξύνεις τον Δεσπότη Χριστό με το να μην κρατάς καθαρό το Σώμα του Χριστού, μη δώσεις ξίφος αντί για τροφή.* ***Ακόμη κι αν από άγνοια έρχεται εκείνος για να κοινωνήσει, εμπόδισέ τον και μη φοβηθείς. Φοβήσου τον Θεό και όχι τον άνθρωπο. Αν φοβηθείς άνθρωπο, κι από αυτόν θα ρεζιλευθείς· αν φοβηθείς τον Θεό, και οι άνθρωποι θα σε σεβαστούν και θα σε τιμήσουν*** *. Κι αν εσύ φοβάσαι και δεν τολμάς, σε μένα να τον φέρεις· δεν θα επιτρέψω καθόλου σε αυτούς που τολμούν αναίσχυντα να κοινωνήσουν.* ***Να πεθάνω καλύτερα, παρά να μεταδώσω το σεβαστό Δεσποτικό Αίμα παρά του δέοντος****. Αν κάποιος ιερέας δεν γνωρίζει τον φαύλο που πολλά έχει κάνει, δεν έχει ευθύνη. Αυτά τα λέγω γι' αυτούς που δημόσια αμαρτάνουν και τους ξέρουμε. Αν αυτούς τους διορθώσουμε, κι αυτούς που δεν τους γνωρίζουμε ο Θεός θα μας τους κάνει γνωστούς· αν τους αφήσουμε, τότε για ποιο λόγο να μας φανερώσει ο Θεός και τους άλλους; Κι όλα αυτά τα λέγω όχι για να διώξουμε τους αμαρτωλούς, ούτε για να τους ξεκόψουμε μόνο, αλλά για να τους επαναφέρουμε διορθωμένους και να τους καλλιεργήσουμε πνευματικά».*

Σπουδαία και ενδεικτική ήταν η συμπεριφορά του Αγίου Αμβροσίου Μεδιολάνων προς τον Μέγα Θεοδόσιο. Ο άγιος ιεράρχης, ημέρα Κυριακή, διακόπτει την Θεία Λειτουργία και βγαίνει στον περίβολο, όπου ανταμώνει ερχόμενο τον αυτοκράτορα. Του απαγορεύει να εισέλθει και να συμμετάσχει στην Θεία Λειτουργία και να κοινωνήσει. Πριν μέρες με διαταγή του είχαν σκοτωθεί στήν Θεσσαλονίκη, στον Ιππόδρομο, 7000 άτομα ως αντίποινα για τον φόνου ενός αξιωματικού του. Τα χέρια του έσταζαν αίμα αθώων. Πώς θα μπορούσε να κοινωνήσει; Του είχε στείλει και επιστολή και του μιλούσε για την μετάνοια και παράλληλα του συνιστούσε να μην έλθει στην εκκλησία, αν δεν μετανοούσε. Και τώρα τον βλέπει αδιάφορο και αναίσχυντο προ των πυλών του ναού, έτοιμο να εισέλθει. Πώς θα μπορούσε να απλώσει τα χέρια του, που στάζουν από αίμα αθώων, να λάβουν το άχραντο Σώμα του Κυρίου; Πώς θα μπορούσαν τα πόδια του να πατήσουν στον ναό του Θεού, που είναι ο ουρανός στην γη; Τον εμποδίζει να εισέλθει και του μιλά για την μετάνοιά του, μετάνοια Δαβίδ. Εκεί βλέπει ο αυτοκράτορας το ηθικό σθένος, την γενναία του πίστη και το αμετακίνητο φρόνημά του. Υποχωρεί και φεύγει με συναίσθηση της αμαρτίας του. Μετά από παρέλευση έξι μηνών, ημέρα Χριστουγέννων, βρίσκεται στον ναό γονατιστός ενώπιον του πολυπληθούς εκκλησιάσματος και εξομολογείται δημόσια την αμαρτία του. Έτσι τον καθοδήγησε να πράξει ο Επίσκοπος, τα δημοσίως πραττόμενα και δημοσίως εν μετανοία αποδιδόμενα. Εκεί τον συγχωρεί και κατόπιν τον κοινωνά. Ήταν όντως μία ηρωική επέμβαση του Αγίου προς καλλιέργεια του Αυτοκράτορα, αλλά και όλων των πιστών.

Ευθύνη του κάθε πιστού

Ευθύνη για τους κοινωνούντας χωρίς μετάνοια δεν έχουν μόνο οι ιερείς, άλλά και ο κάθε πιστός που βρίσκεται στην Εκκλησία. Δεν μπορεί να συναγελάζεται ο πιστός με τον αναίσχυντο και ιταμό που έρχεται να κοινωνήσει εν αμαρτίαις και να μην τον ενδιαφέρει. **Δεν μπορεί να αδιαφορεί σεβόμενος δήθεν την ελευθερία του αμαρτωλού**. Αυτή η νοοτροπία δείχνει αδιαφορία και αμέλεια για την ψυχή εκείνου. Κάποιος πρέπει να τον βοηθήσει και να τον βγάλει από αυτήν την άγνοια και την λιθώδη αναισθησία και να τον οδηγήσει στην μετάνοια. Ο σκληρός τρόπος, δηλαδή να τον συγκρατήσει από το να κοινωνήσει εν αμαρτίαις, γίνεται το σφυρί που σπάζει την πέτρινη καρδιά και του ανοίγει δρόμους μετανοίας.

Ούτε πάλι μία μητέρα πρέπει να σπρώχνει τα μεγάλα παιδιά της να κοινωνούν εθιμοτυπικά, στις γιορτές ή και σε κάποια ανάγκη, λέγοντάς τους ότι αυτοί είναι νέοι και δεν έχουν αμαρτίες. Ούτε πάλι να λέγει ότι αρκεί η τροφική μόνο νηστεία και το αλάδωτο των τριών ημερών για να ετοιμαστούν για την Θεία Κοινωνία. **Οφείλει να τα διδάξει ότι η καθαρότητα**

της καρδιάς και η μετάνοια με την εξομολόγηση κάνει τον άνθρωπο άξιο για την μετοχή του αυτή. Κι αν δει το μεγάλο παιδί της να πλησιάζει, ενώ ξέρει ότι συζεί με την κοπέλα του ή και βρίσκεται στην πορνεία και στην μοιχεία,**έχει χρέος να το σταματήσει** και να το οδηγήσει στην αληθινή προετοιμασία. Γενικότερα, **ο καθένας οφείλει από πνευματικής πλευράς να έχει την έγνοια του και την αγάπη του για τον διπλανό του, και με γλυκύτητα και αγάπη να του βγάζει από την άγνοια και να τον οδηγεί στην αλήθεια** . Η αγάπη του καθενός έχει αυτήν την έκφραση, την βοήθεια του πεσμένου. Η μετοχή του Χριστιανού στην Θεία Κοινωνία είναι το κέντρο όλης της πνευματικής του ζωής και οφείλουμε ο ένας τον άλλον να στηρίζουμε και να καλλιεργούμε την αληθινή μετοχή μας στο Ιερό Μυστήριο. Κάπως έτσι ομιλεί ο μεγάλος διδάσκαλος της Θείας Ευχαριστίας, ο **Ιερός Χρυσόστομος**:

«*Όταν αδιαφορήσεις για τον διπλανό σου, που είναι μέσα στην αμαρτία και δεν ενδιαφερθείς και δεν πονέσεις, τότε πιο ράθυμη κάνεις την ψυχή σου και πιο ευάλωτη στην πτώση, και μάλιστα τις πιο πολλές φορές την προετοιμάζεις να πέσει στα ίδια αμαρτήματα· κι* ***εκείνον τον αμαρτωλό δεν τον βλάπτεις λίγο μ' αυτήν την παράκαιρη ευγένεια που δείχνεις, όταν δεν κινείσαι με αυστηρότητα εδώ στην γη αφήνοντάς τον να πέσει σε μεγάλες ευθύνες και τιμωρίες*** *ενώπιον του Θεού στο μέλλον και κάνοντάς τον πιο ράθυμο για τα παρόντα... Αν λοιπόν δεις κάποιον από την παρέα σου και τους δικούς σου να πορνεύει και να προσέρχεται στα Μυστήρια, πες στους Διακόνους που την ώρα εκείνη προσφέρουν την Θεία Κοινωνία· ο τάδε είναι ανάξιος των Μυστηρίων, εμπόδισε τα βέβηλα χέρια να πάρουν το Σώμα του Χριστού*».

β. Η κακότροπος προσέλευση

Το τραγικότερο όμως όλων είναι ότι, όταν έρθει η υψίστη ώρα της Θείας Κοινωνίας, το αποκορύφωμα της όλης λατρείας, το πλήρωμα της χαράς του πιστού, τότε δημιουργείται η μεγάλη ακαταστασία, για να μην πούμε η βλασφημία. Οι ιερείς κοινωνούν ολίγους και οδηγούνται στην απόλυση για να συνεχίσουν μετά το «Δι' ευχών», **σαν να είναι η Θεία Κοινωνία των πιστών ένα πάρεργο και μία δεύτερη δουλειά, και όχι το κέντρο του Μυστηρίου, περιποιούμενοι και διευκολύνοντας αυτούς που δεν κοινωνούν**. Οι πιστοί στριμώχνονται να κοινωνήσουν μετά την απόλυση μέσα σε μία οχλαγωγία της διανομής του αντιδώρου και καταργώντας κάθε κατάνυξη και ευλάβεια της ψυχής τους. Η παρουσία πολλών ανθρώπων οδηγεί τους ιερείς να χάνουν την κατάνυξη και την ώρα που κοινωνούν τον λαό εκνευρίζονται και βιάζονται, δεν έχουν ηρεμία πνευματική και ουδόλως ακούγονται τα λόγια της προσωπικής μετοχής του πιστού «*μεταλαμβάνει ο δούλος του Θεού... Σώμα και Αίμα Χριστού εις άφεσιν αμαρτιών*

και ζωήν αιώνιον». **Όλα ισοπεδώνονται, αποπνευματώνονται, κοσμικοποιούνται και υποτιμούνται στον χορό της βιασύνης. Έτσι φαίνονται να γίνονται τυπικά**. Δίδεται αξία σε αυτούς που δεν κοινωνούν και βιάζονται να πάρουν το αντίδωρο και δεν μπορούν να περιμένουν και υποτιμούνται οι δεχόμενοι το Δώρο. Όλη αυτή η συμπεριφορά των εκκλησιαστικών αρχόντων καλλιεργεί αυτή την πανηγυρική ατμόσφαιρα και την ασυνείδητη μετοχή των πιστών στο Μυστήριο. Τελικά, τίθεται το ερώτημα, ποιο είναι το Σώμα της Εκκλησίας, το Σώμα του Χριστού; Ασφαλώς, άσχετα αν όλοι έχουν το βάπτισμα ως χριστιανοί, για την ακρίβεια και την αλήθεια πιστοί είναι εκείνοι που συνεχώς κοινωνούν κάθε Κυριακή, στην ημέρα του Κυρίου, και γίνονται ένα σώμα, το Σώμα του Χριστού.

Πόσο όμορφο και ευλογημένο είναι όταν συνειδητά ο Επίσκοπος και ο ιερέας βάζουν τάξη στην ώρα της Θείας Κοινωνίας. Πρώτα η τάξη είναι απαραίτητο να υπάρχει στην καρδιά των πιστών. Με τον λόγο του ο ιερέας δημιουργεί την κατάνυξη, τον φόβο του Θεού και τον πόθο, και διατρανώνει με λόγο εμπνευσμένο την πίστη ότι αυτό που θα κοινωνήσουν είναι αυτό το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, μετά από το θαύμα που συνέβη κατά την τέλεση της Θείας Λειτουργίας. Και δεύτερον τακτοποιεί πρακτικά την τάξη στην προσέλευσή τους, με το να έρθουν πρώτον τα αγκαλοφορούμενα βρέφη, κατόπιν τα παιδιά και έπειτα οι μεγάλοι, απαιτώντας την σειρά του ενός πίσω από τον άλλο. Ο λαός του Θεού είναι εικόνα του ποιμένα τους. Αυτός θα τους μάθει πώς να κοινωνούν με ευλάβεια και με τάξη. Κι αυτό γίνεται με τον λόγο και την δική του κατάνυξη. Είναι από τα πρώτα μαθήματα που διδάσκει ο ιερέας στο ποίμνιό του. Πόσο δύσκολο είναι να στρώνει κανείς τράπεζα στο σπίτι του και άλλοι να προσέρχονται και να μην τρώνε, και άλλοι να τρώνε αρπάζοντας με ατσαλοσύνη και να φεύγουν, και άλλοι να κάθονται και να τιμούν και να περιμένουν το σερβίρισμα και οι υπηρέτες να τους το πετούν στα πρόχειρα και με βιασύνη... Αν αυτό είναι αγένεια και ατιμία, τότε στον χώρο της Θεία Ευχαριστίας πώς μπορεί να ονομαστεί;

Είναι αλήθεια ότι πολλή αναστάτωση και αταξία δημιουργείται την ώρα της Θείας Κοινωνίας ιδιαίτερα από τους πιστούς που πλησιάζουν στην Θεία Κοινωνία. Είναι όντως μία βλασφημία που πρέπει να στιγματιστεί και να δημιουργηθεί η αρμόζουσα τάξη. Ο **Ιερός Χρυσόστομος** περιγράφει με έντονη αγωνία την αθλία κατάσταση της αταξίας αυτής, που μας θυμίζει και τις ανάλογες των ημερών μας. Ας παρακολουθήσουμε την περιγραφή του Ιερού Πατρός, αποκομίζοντας και εκ του αρνητικού το μεγάλο μήνυμα της ευλάβειας που πρέπει να κοσμεί την καρδιά του προσερχόμενου πιστού εις τα Άγια των Αγίων.

«*Βλέπω πως πολλοί από συνήθεια για την γιορτή προσέρχονται στην ιερά αυτή τράπεζα. Πρέπει όμως, όπως πολλές φορές σας έχω ειπεί, να μην βλέπετε τις γιορτές, όταν είναι να κοινωνήσετε, αλλά* ***την συνείδησή σας να καθαρίζετε και μετά να αγγίζετε την ιερή αυτή Θυσία****. Διότι ο μεν μαγαρισμένος και*

ακάθαρτος ούτε και στην γιορτή δεν θα μπορούσε να μετέχει της Αγίας εκείνης και φρικώδους Σαρκός του Χριστού· ο δε καθαρός που έπλυνε τις αμαρτίες του με τα δάκρυα της μετανοίας του, και στην εορτή αλλά και πάντοτε θα είναι δίκαιος για να μετέχει των Θείων Μυστηρίων, και θα είναι άξιος για να απολαμβάνει τις δωρεές του Θεού. Αλλά επειδή αυτό το θέμα κάπως έχει ξεφύγει από τα μάτια μερικών, και παρόλο που είναι γεμάτοι από αμαρτίες, όταν θα δουν ότι έφτασε η γιορτή, σαν να σπρώχνονται από την ημέρα, πλησιάζουν στα ιερά μυστήρια, που καλά - καλά ούτε να τα δουν δεν είναι σωστό με τέτοια κατάσταση αθλία του εαυτού τους· και τους φανερά αμαρτάνοντας εμείς οι ίδιοι θα τους εμποδίσουμε, τους αγνώστους όμως σε μας θα τους παραθέσουμε στον Θεό, που γνωρίζει τα απόρρητα της καρδιάς του καθενός· εκείνη, λοιπόν, την αμαρτία που γίνεται φανερά μπροστά σε όλους θα προσπαθήσουμε να την διορθώσουμε σήμερα.

Και άραγε ***ποια είναι η αμαρτία αυτή; Το να μην πλησιάζουν με φρίκη, αλλά να κλωτσούν, να χτυπούν, να είναι γεμάτοι με θυμό, να φωνάζουν και να είναι γεμάτοι από ταραχή****. Αυτά πολλές φορές σας τα έχω ειπεί και δεν θα σταματήσω να τα λέω...****Γιατί θορυβείς, άνθρωπε, πες μου; Γιατί βιάζεσαι; Ποια ανάγκη δουλειάς σε καλεί; Την ώρα αυτή σκέφτηκες πως έχεις δουλειές; Δεν καταλαβαίνεις ότι δεν πατάς πάνω στην γη; Νομίζεις ότι είσαι ανάμεσα σε ανθρώπους;*** *Και δεν είναι λίθινης καρδιάς καρπός το να νομίζεις ότι την ώρα εκείνη στέκεσαι πάνω στην γη, και δεν* ***συγχορεύεις με αγγέλους****, που μαζί τους ανέπεμψες εκείνο τον ύμνο και μαζί τους έψαλλες την επινίκιο ωδή στον Θεό;... γι' αυτό και αετούς μας ονόμασε ο Χριστός λέγοντας, «όπου το πτώμα, εκεί συναχθήσονται και οι αετοί», για να ουρανοβατούμε, για να πετούμε ψηλά κι ανάλαφρα με τα φτερά του Αγίου Πνεύματος· εμείς όμως σαν τα φίδια σερνόμαστε στην γη και τρώμε χώμα.****Θέλετε να σας πω από που γίνεται αυτός ο θόρυβος και οι κραυγές; Διότι δεν κλείνουμε τις πόρτες, αλλά επιτρέπουμε πριν από την τελευταία ευχή της ευχαριστίας να φεύγουν άτακτα και να αναχωρούν στο σπίτι τους· και πόσο μεγάλη καταφρόνηση είναι όλο αυτό. Τι κάνεις, άνθρωπε; Του Χριστού παρόντος, των αγγέλων παρευρισκομένων, μπροστά σου η φρικτή αυτή Τράπεζα, και των αδελφών σου ευρισκομένων σε μία τέτοια μυσταγωγία, εσύ τα παρατάς και φεύγεις;*** *Κι αν σε καλέσουν σε δείπνο, και ενώ έχεις φάει και χορτάσει, δεν τολμάς να σηκωθείς και να φύγεις, ενώ οι φίλοι σου ακόμη κάθονται και τρώνε· εδώ όμως, ενώ ακόμη τα φρικτά μυστήρια του Χριστού επιτελούνται, ενώ η Τράπεζα είναι ακόμη στρωμένη, τα παρατάς όλα στην μέση και φεύγεις; Και* ***μπορείς να συγχωρεθείς; Ποια απολογία θα βρεις; Θέλετε να σας πω ποιανού έργο επιτελούν εκείνοι που φεύγουν πριν τελειώσει η Θεία Λειτουργία και δεν προσφέρουν τις ευχαριστήριες ωδές στο τέλος της τραπέζης; Είναι λίγο βαρύ αυτό που θα σας πω, αλλ' όμως και πολύ αναγκαίο για την ραθυμία των πολλών. Όταν κοινώνησε στο Μυστικό Δείπνο ο Ιούδας κατά την τελευταία εκείνη νύχτα, ενώ ακόμη οι άλλοι κάθονταν στο τραπέζι, αυτός πετάχτηκε και έφυγε. Εκείνον λοιπόν μιμούνται κι αυτοί που φεύγουν σαν***

κυνηγημένοι πριν από την τελευταία ευχαριστία*. Εκείνος, αν δεν είχε φύγει εκείνη την στιγμή, δεν θα γινόταν προδότης· αν δεν εγκατέλειπε τους συμμαθητές του, δεν θα χανόταν στην απώλεια· αν δεν έφευγε από το κοπάδι, δεν θα τον εύρισκε μονάχο του ο λύκος να τον καταφάει· αν δεν απομακρυνόταν από τον ποιμένα, δεν θα τον έβαζε ο λύκος στα δόντια του. Έτσι εκείνος βρέθηκε μαζί με τους Ιουδαίους, αυτοί όμως, αφού έψαλλαν τους ύμνους, με τον Δεσπότη έφυγαν.*

Βλέπεις ότι η ευχαριστήρια ευχή μετά από την θυσία γίνεται κατά τον τύπο εκείνο; *Και τώρα, αγαπητοί, αυτά να εννοούμε, αυτά να σκεφτόμαστε, φοβούμενοι το πραγματικό αυτό κρίμα. Αυτός* ***ο Χριστός σου μεταδίδει την σάρκα Του· συ όμως ούτε με τα λόγια σου δεν Του το ανταποδίδεις, ούτε Τον ευχαριστείς για όσα έλαβες****, αλλά ενώ, όταν τρως υλική τροφή μετά την τράπεζα, καταφεύγεις στην ευχαριστία, όμως, όταν βρίσκεσαι σε πνευματική τράπεζα που ξεπερνάει όλη την κτίση την ορατή και την αόρατη, ενώ είσαι άνθρωπος ευτελούς φύσεως, δεν παραμένεις για να ευχαριστήσεις και με λόγια και με πράγματα; Και πώς δεν είναι όλα αυτά άξια της πιο έσχατης κολάσεως; Τα λέγω αυτά όχι για να επαινείτε, ούτε για να θορυβείτε και να κράζετε, αλλά θυμούμενοι καταλλήλως τα βήματα αυτά να δείχνετε την ανάλογη* ***ευταξία****. Μυστήρια και λέγονται και είναι· και* ***όπου μυστήρια πολλή η σιγή****. Με πολλή λοιπόν σιγή, με πολλή ευταξία, με την ανάλογη ευλάβεια, να απλώνουμε τα χέρια μας στην ιερή αυτή θυσία, για να ελκύσουμε τον Θεό με περισσότερη εύνοια, και την ψυχή να καθαρίσουμε, και να επιτύχουμε των αιωνίων αγαθών».*

Η Θεία Κοινωνία είναι το φάρμακο της αθανασίας και γιατρεύει όλον του άνθρωπο. Ο **Άγιος Ιωάννης ο Κροστάνδης** πήγαινε στους αρρώστους με την Θεία Κοινωνία και **τους γιάτρευε**. Το θαύμα το έκανε ο Κύριός μας, ο Ιησούς Χριστός, με την παρουσία Του μέσα στον ασθενή, διά της μεταδόσεως των Τιμίων Δώρων.**Όμως αυτά τα τίμια Δώρα δεν μπορούν από μόνα τους να ωφελήσουν του άνθρωπο, όταν ζει αναίσχυντα και αμετανόητα. Όσο καλή κι αν είναι μία τροφή, δεν μπορεί να ωφελήσει εκείνον που έχει άρρωστο στομάχι** . Έτσι το λέει ο Ιερός Πατήρ.

«Τροφή πνευματική είναι η Θυσία που κοινωνούμε· και όπως η γήινη τροφή όταν εισέλθει σε στομάχι που έχει γαστρίτιδα, κάνει χειρότερη την αρρώστια, όχι που είναι προβληματική η τροφή, αλλά από την ασθένεια του στομάχου· έτσι ακριβώς συμβαίνει και με τα πνευματικά Μυστήρια. Και για την Θεία Κοινωνία όταν εισέλθει σε ψυχή γεμάτη από πονηρίες, τότε πιο πολύ αυτοκαταστρέφεται και κολάζεται, όχι που τα τίμια Δώρα αυτά από την φύση τους κάνουν αυτήν την χρήση, αλλά που το παθαίνει από την αρρώστια της ψυχής που τα δέχτηκε. Κανείς να μην έχει μέσα του κακούς λογισμούς, αλλά ας καθαρίσουμε τον νουν και την καρδιά μας· και ***με καθαρότητα να εισερχόμαστε στην Θυσία****· ας κάνουμε αγία την ψυχή μας· και σε μία μόνο ημέρα μπορεί να γίνει όλο αυτό».*

γ. Η πλάνη της νηστείας

Πέρα από την κακότροπη και εγωιστική προσέλευση των χριστιανών στην Θεία Κοινωνία, μέσα στην καρδιά τους υπάρχει και μία ύπουλη ψευδής αυτοπεποίθηση της νηστείας. Ως ευλάβεια και μέτρο για την άξια προσέλευση στο Μυστήριο θεωρείται η βασανιστική νηστεία του αλάδωτου. Ο άνθρωπος κοινωνά των Αχράντων Μυστηρίων νομίζοντας ότι είναι έτοιμος και άξιος, επειδή νήστεψε. **Και ενώ η νηστεία είναι η αρχαιότερη εντολή του Θεού και η φιλόστοργος μητέρα του ανθρωπίνου γένους, μπορεί να γίνει με την κακή της χρήση παγίδα υπερηφανείας και κενόδοξης παρρησίας στον Θεό**. Είναι αλήθεια ότι πολλοί κοινωνούν των Αχράντων Μυστηρίων, επειδή μέσα τους δημιουργείται η αίσθηση-ψευδαίσθηση του καθαρού από την εξαντλητική νηστεία. Ο εξαγνισμός του σώματος από την δουλεία της κοιλίας και η ευφορία που προέρχεται από την έλλειψη φαγητών, δεν σημαίνει πως είναι και εξαγνισμός της ψυχής. Η νηστεία των τροφών απομονωμένη σαν μία πράξη απλώς «δεν τρώω», δίδει την κενόδοξη αυτοβεβαίωση ότι είναι άξιος απέναντι στον Θεό.

Πολύ όμορφο είναι το περιστατικό που διαβάζουμε στο **Γεροντικό**, όπου ένας Γέροντας μία ημέρα είδε τον μαθητή του, με τα διορατικά του μάτια, να τον έχουν αλυσοδέσει από τον λαιμό δύο δαιμόνια και να τον σβαρνίζουν ανελέητα. Κατάλαβε ότι είναι τα δαιμόνια της κενοδοξίας και της υπερηφάνειας. Ο νέος υποτακτικός άρχισε να καυχιέται υπερφίαλα ότι τρώγει μία φορά στις δύο ημέρες και πως έτσι πρόκειται να τηρήσει την νηστεία της Μ. Σαρακοστής. Ένιωθε έντονα μία αυτοβεβαίωση και ένα καύχημα για την νηστεία του. Ο εγωισμός και η σύγκριση με τους άλλους καθώς και ο αυτοθαυμασμός του τον είχαν τυφλώσει και πίστευε ότι είναι ο καλός ασκητής. Η νηστεία όμως πηγαίνει μη την ταπείνωση και την μετάνοια και την υπακοή. Ο γέροντάς του προς λύπη του επέβαλε στον μοναχό να τρώγει κρέας και να πίνει κρασί καθημερινά. Έτσι διήνυσε την νηστεία κλαίγοντας, τρώγοντας και υπακούοντας. Ήταν η λύτρωσή του από τα δαιμόνια που τον κατείχαν. Βέβαια, το περιστατικό δεν μπορεί να γίνει κανόνας συμπεριφοράς, αλλά θέλει να προσδώσει το μήνυμά του, ότι **η νηστεία αυτή καθ' αυτή ως αποχή μόνον τροφών δεν κάνει άξιο τον άνθρωπο για να κοινωνήσει των Αχράντων Μυστηρίων**. Μπορεί χειρότερα να τον βλάψει προσδίδοντάς του την ψευδαίσθηση ότι είναι άξιος και έτοιμος για να προσέλθει στα Άγια.

Νηστεία τρόπος ζωής

Η νηστεία είναι ένας **διαρκής αγώνας του πιστού** και ένας μόνιμος τρόπος ζωής. Είναι **ο ασκητικός τρόπος της χριστιανικής ζωής**. **Από την αρχή της ανθρωπότητος στον Παράδεισο ο Θεός έβαλε τους πρωτοπλάστους στην**

αγκαλιά της νηστείας σαν σε αγκάλη μητέρας για να τους θρέψει και να τους ασφαλίσει πνευματικά. «*Διά τούτο και ο Θεός τον άνθρωπον ποιών εξ αρχής, ευθέως αυτόν ταις της νηστείας φέρων παρακατέθετο χερσίν, ώσπερ φιλοστόργω μητρί και αρίστη διδασκάλω την εκείνου σωτηρίαν εγχειρίζων αυτή. Το γαρ, Από παντός ξύλου του παραδείσου βρώσει φαγή, από δε του ξύλου του γινώσκειν καλόν και πονηρόν ου φάγεσθε· νηστείας είδός εστιν*» (**Ιερός Χρυσόστομος**). Λέγει δε ότι **η νηστεία είναι το γιατρικό που ο ίδιος ο Θεός το επινόησε για να γιατρεύονται τα πάθη των ανθρώπων**, «*διά τούτο καθάπερ πατήρ φιλόστοργος την από της νηστείας ημίν ιατρείαν επενόησεν ο φιλάνθρωπος Δεσπότης*» (Ιερός Χρυσόστομος). Ο δε **Μ. Βασίλειος** λέγει ότι η νηστεία «*συνηλικιώτίς εστι της ανθρωπότητος*». Κι **αν το φάρμακο αυτό ήταν καλό πριν την πτώση των πρωτοπλάστων, άραγε πόσο ωφέλιμο είναι μετά την πτώση;**

«*Ει δε εν παραδείσω αναγκαία η νηστεία, πολλώ μάλλον εκτός του παραδείσου· ει προ της πληγής χρήσιμον το φάρμακον, πολλώ μάλλον μετά την πληγήν ει μηδέπω του πολέμου των επιθυμιών αναστάντος επιτήδειον ημίν το όπλον ην, πολλώ μάλλον μετά την τοσαύτην μάχην την από των επιθυμιών, την από των δαιμόνων, αναγκαία η παρά της νηστείας συμμαχία*» (Ιερός Χρυσόστομος).

Η νηστεία είναι τρόπος ζωής του πιστού ανθρώπου. **Η Εκκλησία όντως έχει θεσπίσει τις νηστείες και τις έχει σπείρει κατάλληλα μέσα στον χρόνο, ώστε η καλλιέργεια να είναι συνεχής μέσα στις ψυχές και εκεί που η νωχέλεια και η αμέλεια των ημερών πάει να προβάλλει, αμέσως να εμφανίζεται η νηστεία και να γίνεται αυτή η αναγέννηση και η ευκοσμία των ψυχών και η τροφή της ψυχής**. Πραγματικά, αν το φαγητό είναι η τροφή του σώματος, αντιστοίχως **η νηστεία είναι η τροφή της ψυχής**. Και **όσο το σώμα το περιποιούμαστε, τόσο αποδυναμώνεται η ψυχή**. «*Όσω γαρ αν το σώμα λιπαίνηται και παχύνηται, τοσούτω μάλλον εκείνη κατισχνούται και ασθενεστέρα γίνεται· και όσω αν εκείνο θάλπηται, τοσούτω μάλλον αύτη θάπτεται*» (**Ιερός Χρυσόστομος**).

Νηστεία δεν είναι η βασανιστική και καθ' υπερβολή νευρωτική άσκηση της αφαγίας και του αλάδωτου σε συγκεκριμένες ημέρες του χρόνου, αλλά η συνεχής και απλή υπακοή στην καθιερωμένη από την Εκκλησία τάξη των νηστειών όλου του έτους. Η νηστεία δεν συγκεκριμενοποιείται μόνο σε μία αποχή από τα φαγητά ή και σε μία παραφθορά νηστείας με την πολυτελή και ποικίλη νηστήσιμη δίαιτα, αλλά είναι ένας συνδυασμός μίας άλλης πνευματικής ζωής. Η νηστεία των τροφών είναι το πλέον κατάλληλο όχημα που μπορεί να μεταφέρει την προσευχή, την μετάνοια, την αγάπη του ανθρώπου και να τον οδηγήσει στον τελικό προορισμό, την καθαρή Θεία Κοινωνία, την ένωσή του με τον Θεό. Η νηστεία βοηθά τον

πιστό να προσευχηθεί καθαρά και να βρει την κατάνυξή του και την μετάνοιά του. Δεν είναι μία αποχή από τις τροφές μόνον, αλλά ένας άλλος τρόπος ζωής. Ας μάθουμε, λέγει ο **Ιερός Χρυσόστομος**, τον τρόπο της αληθινής νηστείας, για να μη χάσουμε τον κόπο μας. **Το φάρμακο της νηστείας είναι καλό, αλλά πρέπει να μάθουμε πώς να το πίνουμε για να μη μας βλάψει** . «*Ας μάθουμε τους τρόπους της νηστείας για να μην τρέχουμε στα χαμένα, μήτε αέρα να κοπανούμε, μήτε με την σκιά μας να παλεύουμε. Φάρμακο είναι η νηστεία, αλλά το φάρμακο, κι αν μυριάκις είναι ωφέλιμο, πολλές φορές γίνεται άχρηστο από την απειρία αυτού που νηστεύει*».

Έτσι την νηστεία μπορεί να την δει κανείς μέσα από μία προοπτική και συνδυασμό τεσσάρων πράξεων, που την αναδεικνύουν ως αληθινή νηστεία, όπως αυτές διαγράφονται μέσα στους Πατέρες της Εκκλησίας. **Η νηστεία των τροφών συνδυάζεται με την μετάνοια, την αγάπη, την προσευχή και την συνεχή Θεία Κοινωνία**. Αυτός ο ποικίλος συνδυασμός του αγώνος σηματοδοτεί την ακρίβεια στην νηστεία και τον γνήσιο πνευματικό τρόπο ζωής.

Η νηστεία, κατά τον **Ιερό Χρυσόστομο**, είναι ένα καλό εμπόριο, όπου ο άνθρωπος αποκτά αρετές και ξεπλένει τις αμαρτίες του. Πρέπει να διερωτάται τι άσκηση έκανε, ποια είναι η μετάνοιά του και ποια η αλλαγή του πνευματικά. **Αυτός που έχει να επιδείξει μόνο νηστεία τροφών και δεν έχει καθάρει την ψυχή του από τις αμαρτίες, δεν μπορεί να γίνει δεκτός στην ένωσή του με τον Θεό** . Η συγχώρηση των αδελφών και η πολυποίκιλη αγάπη προς αυτούς είναι ο κύριος σκοπός της νηστείας. Εξάλλου, η Μεγάλη Σαρακοστή, ο καιρός των αγώνων, αρχίζει με τον Εσπερινό της Συγχωρήσεως και κλείνει με τον Εσπερινό της Αγάπης, αρχίζει δηλαδή και τελειώνει με την αγάπη. Ακόμη και για εκείνους που δεν μπόρεσαν να κάνουν νηστεία τροφών και μόνο αυτή η αγάπη τους καλύπτει όλο το φάσμα της νηστείας και, παρ’ όλες τις φυσικές αδυναμίες τους, είναι δικαιωμένοι απέναντι στον Θεό. Το τραγικό είναι ότι πολλοί άνθρωποι θεωρούν τους εαυτούς τους αγίους, διότι δεν έχουν πορνείες και μοιχείες και προσέρχονται στην Θεία Κοινωνία χωρίς να δίνουν σημασία στην μνησικακία που φωλιάζει μέσα τους καθημερινά. Όμως, μπορείς να δεις έναν που έπεσε στην πορνεία και άλλον στην μοιχεία να κλάψουν για το λάθος τους και να το σβήσουν με την μετάνοιά τους. Αυτοί βλέποντας την μεγάλη συγχώρηση του Θεού και την αγάπη Του για την αμαρτωλότητά τους στέκονται ταπεινοί και δεν τους μένει τόπος στην καρδιά τους για να μνησικακούν και να κουβαλούν την πικρία κατά των αδελφών. Νιώθουν πως τους συγχωρέθηκαν πολλά δικά τους και πως είναι τόσο εύκολο να συγχωρέσουν τα των αδελφών τους. Είναι η προσευχή τους, που μέσα από το δικό τους δράμα την λένε με ειλικρίνεια και ακρίβεια, «*και άφες ημίν τα πλημμελήματα ημών ως και ημείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών*». Στην καρδιά του ενός από τους δέκα λεπρούς, πλημμυρισμένος καθώς ήταν από χαρά για την θεραπεία του, δεν έμεινε χώρος για να κρίνει τους άλλους και να τους επικρίνει. Αυτοί όντως έχουν τελέσει την νηστεία και

δικαιούνται της Θείας Κοινωνίας. Τι μπορεί όμως να πει κανείς για τους «ανεπίληπτους» χριστιανούς, που μόνιμα κρίνουν τους αμαρτωλούς και τους συγκρίνουν με τους εαυτούς τους, που δεν έχουν σαρκικά αμαρτήματα, και φαρισαϊκά τους απορρίπτουν ως μολυσμένους και ανάξιους; Και όμως μία πόρνη με την μετάνοιά της έγινε μαθήτρια του Χριστού, εν αντιθέσει με τον Ιούδα που, παρά την μαθητεία του κοντά στον Χριστό, γίνεται ο απελπισμένος προδότης κρατώντας το φανατισμό του στην κοσμική μεσιανική ιδέα του. Είναι μία σκληρή πραγματικότητα αυτή η συμπεριφορά και ομοιάζει με τον λόγο του αγίου αυτού Πατρός που λέγει ότι **είδε δύο άρματα να τρέχουν προς το βραβείο. Το ένα είχε αναβάτες την αμαρτωλότητα και την ταπείνωση και το άλλο την αγιότητα και την υπερηφάνεια. Το μόνο που έφτασε ήταν το πρώτο, διότι η ταπείνωση με τη μετάνοια φέρνει τον άνθρωπο στον Παράδεισο. Δηλαδή στο σημείο αυτό ο Ιερός αυτός Πατήρ προτείνει εκείνη την νηστεία που όντως δεν κινείται από μία φαρισαϊκή και νομικίστικη τελειότητα, αλλά από μία μετάνοια και πλατειά αγάπη προς όλους**.

Ο **Ιερός Χρυσόστομος** από την άλλη ορίζει ως **κύριο σκοπό όλων των πνευματικών αγώνων που γίνονται μέσα στην περίοδο της νηστείας την συνεχή καθαρά Θεία Κοινωνία**, όπως επιγραμματικά το λέγει, «*της νηστείας τέλος η καθαρά κοινωνία*».

«*Καθάπερ γαρ των εν τοις ολυμπιακοίς αγώσι παλαισμάτων τέλος ο στέφανος, ούτω και της νηστείας τέλος η καθαρά κοινωνία· ως εάν μη τούτο κατορθώσωμεν διά των ημερών τούτων, εική και μάτην κατακόψαντες εαυτούς, αστεφάνωτοι και χωρίς βραβείων από του σκάμματος της νηστείας αναχωρήσομεν. Διά τούτο και οι πατέρες εξέτειναν της νηστείας το στάδιον, προθεσμίαν μετανοίας διδόντες ημίν, ίνα καθηράμενοι και αποσμήξαντες εαυτούς, ούτω προσίωμεν*».

Η **μετάνοια** και ο **φόβος του Θεού** και η **πίστη**, που καλλιεργούνται μέσα από την νηστεία, προετοιμάζουν έτι και έτι πιο πολύ την καρδιά σε μία αξιότερη μετοχή στα Άγια των Αγίων. Η καθημερινή Θεία Κοινωνία μέσα στον χρόνο της νηστείας γίνεται ο Θείος Έρωτας της ψυχής. Αυτή είναι η πεμπτουσία της νηστείας, η αγάπη του Θεού διά της των Αγίων Μυστηρίων κοινωνίας. Στην εποχή του Ιερού Χρυσοστόμου και του Μ. Βασιλείου κοινωνούσαν τέσσερις φορές την εβδομάδα. Στις νηστείες και στις γιορτές των Αγίων η συχνότητα μεγάλωνε. Δεν διανοούνταν ότι θα συμμετέχουν σε Θεία Λειτουργία και δεν θα κοινωνήσουν. Αυτός ήταν ο σκοπός και η ουσία της παρουσίας τους στην λατρευτική σύναξη. Ο έπαινος δεν ανήκει σε αυτούς που κοινωνούν σπάνια και ισχυρίζονται ότι το κάνουν από ευλάβεια, αλλά ανήκει σε αυτούς που κοινωνούν συνεχώς και αξίως. **Άξιοι είναι αυτοί που νιώθουν την αναξιότητά τους και «μετά φόβου πίστεως και αγάπης» προσέρχονται**. **Η Θεία Κοινωνία δεν είναι μόνο η τροφή των αγίων, αλλά είναι το φάρμακο των μετανοούντων και η ουράνια ενίσχυση και δύναμη των**

αγωνιζομένων.

Τι τραγικό πράγμα στις καθιερωμένες ημέρες των εορτών ή και σ' άλλες ημέρες να πλησιάζουν οι χριστιανοί και να ρωτούν πόσες μέρες πρέπει να νηστέψουν για να κοινωνήσουν... Τι τραγικό να βλέπεις άλλους να αυτοτιμωρούνται και να απέχουν της Θείας Κοινωνίας, επειδή δεν νήστεψαν τροφικά ή αντιθέτως να καυχώνται για την νηστεία τους και το αυτό-δικαίωμα της συμμετοχής τους στο Ποτήριο της Ζωής... Μπορεί να ζουν μέσα στην αμαρτία, στο μίσος και την ανηθικότητα και όμως να νιώθουν ότι μπορούν να κοινωνήσουν επειδή νήστεψαν. Η αποχή από τις τροφές, με το βασανιστικό αλάδωτο και το νευρωτικό κυνηγητό της αφαγίας τους δίνουν την εντύπωση ότι γίνονται άξιοι. **Όλα αυτά είναι μία πνευματική εκτροπή και μία ψεύτικη ευλάβεια και μία τυπική ασυνείδητη προσέλευση**. **Πλησιάζουν τα Άγια ως να είναι κάτι μαγικό που πρέπει να το πάρεις με κάποια πληρωμή και κόπο**. Τούτο είναι τυπική παράδοση παλαιών γενεών που επιβίωσε λόγω της άγνοιας και του τύπου, όπου η ουσία έχει χαθεί.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν χριστιανοί που έχουν ζωή μετανοίας και αγάπης, και βρισκόμενοι στη Θεία Λειτουργία κατακλύζονται από ακατάσχετο πόθο για να κοινωνήσουν και τότε ορθώνεται μπροστά τους το τείχος μίας φωνής ότι δεν νήστεψαν και τρέπονται σε φυγή. Είναι η πλάνη του διαβόλου για να αποτραβήξει τον πιστό από την ένωσή του με τον Χριστό. **Και στους αδιάφορους και στους πιστούς έχει βρει τον τρόπο του ο αντίδικος, στους μεν να κοινωνούν βλάσφημα και ανάξια, λόγω πεποίθησης στην νηστεία, στους δε να μην κοινωνούν λόγω ελλείψεως νηστείας**. Το κέρδος του και ο σκοπός του δεν είναι τόσο να ρίπτει τον άνθρωπο στην αμαρτία, αλλά κυρίως να τον αποκόπτει από την αληθινή του ένωση με τον Θεό. Η νηστεία είναι «η φιλόστοργη μητέρα» που από την πρώτη στιγμή του Παραδείσου άνοιξε την αγκάλη της στο ανθρώπινο γένος για να το θρέψει με την αρετή, τώρα όμως έχει γίνει η μάνα που ξεγελά, απατά και αποδιώχνει τα τέκνα της από την Θεία Κοινωνία. Και όλα αυτά, διότι **έχουμε ειδωλοποιήσει την νηστεία και δεν ξέρουμε την αληθινή θέση και σχέση της με την Θεία Κοινωνία**. Η νηστεία είναι ένας τρόπος ζωής των πιστών και ουδεμία εξάρτηση έχει η Θεία Κοινωνία από αυτήν. Άλλο είναι η νηστεία και άλλο είναι η Θεία Κοινωνία. Ποτέ η Ιερά Παράδοση της Εκκλησίας μας δεν τοποθετεί την νηστεία ως άμεση και απόλυτα απαραίτητη προϋπόθεση για την συμμετοχή του χριστιανού στην Θεία Κοινωνία. Ούτε ποτέ έχει επιβάλει επιπλέον νηστεία ως προηγούμενη της Θεία Κοινωνίας. Είναι απαράδεκτο να νομοθετεί ο οποιοσδήποτε και να επιβάλλει την νηστεία του Σαββάτου για την Θεία Κοινωνία της Κυριακής και να καλλιεργεί τις ψυχές των ανθρώπων σε μία καταναγκαστική σχέση, αυτή της νηστείας με την Θεία Κοινωνία. Ο κάθε πιστός έχει την πίστη του και την μετάνοια και την αγάπη ως τα εφόδια της ψυχής, που του δίνουν την δύναμη να πλησιάσει στο Μυστήριο, άσχετα αν δεν έχει νηστέψει την άμεσα προηγουμένη ημέρα. Εξάλλου, **τις περισσότερες ημέρες του χρόνου νηστεύει όπως το ορίζει η Εκκλησία** . Δυστυχώς αφήσαμε

την κύρια προετοιμασία, που είναι το «*μετά φόβου Θεού, πίστεως και αγάπης προσέλθετε*», και κολλήσαμε στο πόσες ημέρες νήστεψε κάποιος για να κοινωνήσει. Και έγινε η αγία νηστεία η μεγάλη απάτη των πολλών για να απομακρυνθούν από τον Θεό. Η νηστεία δεν είναι η εντολή στον Δεκάλογο του Θεού, αλλά **η μεγάλη βοήθεια για την αγάπη του Χριστού και την ταπείνωση του ανθρώπου** . Δεν είναι το κριτήριο της αγιωσύνης, αλλά ο **δρόμος προς την αγιότητα**.

Η νηστεία είναι ένα διαρκές παρόν στην ζωή του χριστιανού. Πρέπει να βγούμε από τα στενά όρια της διατροφής, όπου συνήθως την εγκλωβίζουμε, και να την δούμε και σαν μία **ζωή μετανοίας και νηστείας από τα πάθη. Η νηστεία επομένως, ως τρόπος ζωής πνευματικής και άσκησης, δεν τελειώνει ποτέ**. Μπορεί ο άνθρωπος μέσα στο εκκλησιαστικό έτος να καταλύει αρτυμένα φαγητά και όμως να βρίσκεται σε νηστεία. Έτσι κάποια φορά που είχε τελειώσει η νηστεία, ο **Ιερός Χρυσόστομος** προτείνει στους πιστούς να την συνεχίσουν, πράγμα που τους τρόμαξε και συνεχίζοντας τον λόγο του, τους εξηγεί τι εννοεί.

«*Ας αποθέσουμε το φορτίο της νηστείας, αλλά να μην αποθέσουμε τον καρπό της νηστείας· είναι δυνατόν να ξεφορτωθείς μεν την νηστεία, να δρέπεις όμως τον καρπό της νηστείας. Πέρασε ο κόπος των αγώνων, αλλά να μην παρέλθει η επιμέλεια για τα κατορθώματα· έφυγε η νηστεία, αλλά ας μείνει η ευλάβεια· μάλλον ούτε η νηστεία έφυγε. Αλλά μη φοβηθείτε· το είπα αυτό όχι αναγγέλλοντας την έναρξη νέας Σαρακοστής, αλλά κηρύσσοντας σε σας την ίδια αρετή. Έφυγε η νηστεία η σωματική, αλλά δεν παρήλθε η νηστεία η πνευματική· αυτή είναι ανώτερη της άλλης, και εκείνη έγινε γι' αυτήν*».

Το πλάτεμα αυτό στην σκέψη του Ιερού Πατρός για το θέμα της νηστείας γίνεται ακόμη πιο ουσιαστικό, όταν έρχεται να αντιμετωπίσει την σκέψη των ανθρώπων, που δεν μπορούν να νηστέψουν λόγω σωματικής ασθενείας, και μέσα τους εγείρεται η ανάγκη να κάνουν κάτι σε αντικατάσταση της διατροφικής νηστείας.**Νηστεία, για τον Ιερό Χρυσόστομο, είναι η νηστεία των παθών που όλοι ανεξαιρέτως μπορούν να την κάνουν**. Πολύ ξεκάθαρα αναλύει την σκέψη του αυτή βάζοντας ένα αίνιγμα στους ακροατές του: «*έστι νηστεύοντα μη νηστεύειν, και έστι μη νηστεύοντα νηστεύειν*».

Μπορεί κάποιος, ενώ νηστεύει, να μη νηστεύει και μπορεί κάποιος να νηστεύει παρόλο που δεν νηστεύει. Αναφέρει στην ομιλία του ότι υπάρχουν άνθρωποι που λόγω της σωματικής αδυναμίας και των ασθενειών αδυνατούν να μένουν άσιτοι. Και αυτοί αξιώνονται να κάνουν νηστεία, όταν δεν γεύονται την αμαρτία. Και μόνο αυτή η νηστεία μπορεί να τους κάνει άξιους για να κοινωνούν των Αχράντων Μυστηρίων συνεχώς.

«*Όπως, όταν νηστεύατε, σας έλεγα ότι κάποιος που νηστεύει μπορεί να μη νηστεύει,*

έτσι και τώρα σας λέγω ότι και κάποιος που δεν νηστεύει μπορεί να νηστεύει. Σαν αίνιγμα φαίνεται ο λόγος μου, αλλά θα σας το λύσω. Πώς γίνεται αυτός που κάνει νηστεία, στην πραγματικότητα να μη νηστεύει; Όταν κάποιος απέχει μεν από τα φαγητά, δεν απέχει όμως από τα αμαρτήματα. Πώς είναι δυνατόν κάποιος που δεν κάνει νηστεία στην πραγματικότητα να νηστεύει; Όταν, παρόλο που τρώει, δεν γεύεται της αμαρτίας. Αυτή η νηστεία είναι καλύτερη της άλλης, και όχι μόνο καλύτερη, αλλά και πιο ανάλαφρη· από την άλλη νηστεία πολλοί πρόβαλαν σωματική ασθένεια, φοβερό κνησμό. Γέμισα από ψώρα, λένε, αλουσία δεν μπορώ ν' αντέξω, η υδροποσία με καταστρέφει, δεν μπορώ να τρώγω λαχανικά. Πολλά τέτοια άκουγα τότε πολλοί να λένε· για αυτήν όμως την νηστεία, τίποτε δεν μπορούν να πουν τέτοιο. Απολάμβανε τα λουτρά σου, να τρως στο τραπέζι σου, να πίνεις με μέτρο το κρασί σου, ακόμη και κρέατα να τρως, κανείς δεν σε εμποδίζει· όλα απόλαυσέ τα, μόνο από την αμαρτία φύγε μακριά. Είδες πως σ' όλους είναι εύκολη αυτή η νηστεία; Δεν μπορείς να προβάλλεις αδυναμία σώματος· το κατόρθωμα είναι η καθαρότητα της ψυχής. Υπάρχει περίπτωση να μην πίνεις κρασί και όμως να είσαι μεθυσμένος, και περίπτωση να πίνεις κρασί και να είσαι σώφρων και νηφάλιος· και το ότι υπάρχει μέθη χωρίς κρασί, άκουσε τον προφήτη που λέγει· αλίμονο σ' αυτούς που μεθούν χωρίς κρασί (Ησαΐας 8,1)· και πώς γίνεται να μεθά κανείς χωρίς κρασί; Όταν δεν μεθύσεις τον ευσεβή λογισμό σου με τον άκρατο οίνο των παθών. Μπορεί να πίνεις κρασί και όμως να μη μεθάς· κι αν δεν ήταν δυνατό αυτό, δεν θα διέταζε ο Παύλος τον Τιμόθεο γράφοντας έτσι· να πίνεις λίγο κρασί για το στομάχι σου και τις πυκνές σου αρρώστιες (Α' Τιμ. 5,25)».

Υπάρχουν δρόμοι ανώτεροι από την αποχή των τροφών, που μπορούν να ανοίξουν τις πόρτες της παρρησίας προς τον Θεό, για να πλησιάσουμε στην Θεία Κοινωνία, το Ποτήριο της Ζωής. Αυτός που τρώει και δεν μπορεί να νηστέψει, ας δεικνύει πιο πλούσια ελεημοσύνη· να προσεύχεται εκτενώς, να έχει συνεχή προθυμία για την ακρόαση των θείων λόγων εδώ στην εκκλησία και τότε η σωματική ασθένεια δεν μπορεί να του σταθεί εμπόδιο· να ειρηνεύει με τους εχθρούς, κάθε μνησικακία να την ξεριζώνει από την ψυχή του. Αν όλα αυτά τα κατορθώνει, την αληθινή νηστεία έχει καταφέρει, αυτήν που και ο Δεσπότης μας Χριστός ζητάει από εμάς.

Την ελεύθερη αυτή σκέψη του, η οποία βγαίνει έξω από τον **φαρισαϊσμό και την νομικίστικη και καταναγκαστική θρησκευτική σκέψη για την νηστεία**, ο Ιερός Πατήρ την βασίζει κατά πρώτον στην μεγάλη φιλανθρωπία του Θεού. Ο Κύριος με την πολλή Του αγάπη ανοίγει πάντα τους δρόμους Του, ασύλληπτους για τον ανθρώπινο νου, που αν τους ακολουθεί ο άνθρωπος μπορεί να έχει παρρησία στον Θεό. «*Τοσαύτας γαρ ημίν οδούς έτεμεν ο φιλάνθρωπος Θεός, όσας ουδέ ειπείν έστι, δι' ών δυνατόν εστιν ημάς, εάν βουλώμεθα, της ανωτάτω παρρησίας μετασχείν*».

Παράλληλα προς τον Ιερό Χρυσόστομο και ο **Απ. Παύλος** στο 14ο κεφάλαιο της προς Ρωμαίους επιστολής αναλύει την ελευθερία της νηστείας στην βάση της αγάπης του

Θεού. Και εκείνος που νηστεύει και εκείνος που τρώγει για την υγεία του, και οι δύο για την αγάπη του Θεού και την δόξα Του το κάνουν. Όλοι του Κυρίου είμαστε και ο Κύριός μας είναι η ζωή και η ανάστασή μας. Στην βασιλεία του Θεού δεν μετριέται και ούτε εξετάζεται το τι θα φάμε και τι θα πιούμε, αλλά το πόσο βιώνεται η αρετή, η ειρήνη και η χαρά του Αγίου Πνεύματος.

«*και ο εσθίων Κυρίω εσθίει· ευχαριστεί γαρ τω Θεώ· και ο μη εσθίων Κυρίω ουκ εσθίει, και ευχαριστεί τω Θεώ. ουδείς γαρ ημών εαυτώ ζη και ουδείς εαυτώ αποθνήσκει· εάν τε γαρ ζώμεν, τω Κυρίω ζώμεν, εάν τε αποθνήσκωμεν, τω Κυρίω αποθνήσκομεν. εάν τε ουν ζώμεν εάν τε αποθνήσκωμεν, του Κυρίου εσμέν... ου γαρ εστιν η βασιλεία του Θεού βρώσις και πόσις, αλλά δικαιοσύνη και ειρήνη και χαρά εν Πνεύματι Αγίω...*» (Ρωμ. 14, 6-8, 17).

Με την διδασκαλία του αυτή ο Ιερός Χρυσόστομος ξεκάθαρα τοποθετεί την νηστεία ανεξάρτητα από την Θεία Κοινωνία. **Η νηστεία παίρνει την αληθινή θέση της στην ζωή του χριστιανού και γίνεται τρόπος ζωής και αποχής φαγητού αλλά και συνεχούς μετάνοιας και φυγής από την γεύση της αμαρτίας. Είναι η νηστεία των παθών και η ζωή της αγάπης του Θεού και του πλησίον**. Αυτή αξιώνει τον πιστό να βρίσκεται μόνιμα μπροστά στο Ποτήριο της Ζωής και να γεύεται τον Χριστό και την αγάπη Του.

δ. Η κατά αραιά διαστήματα Θεία Κοινωνία

Έχει καλλιεργηθεί η εντύπωση ότι ευλάβεια στον Θεό είναι το να κοινωνά κανείς των Αχράντων Μυστηρίων λίγες φορές, κι αυτές σε μεγάλες γιορτές του χρόνου και κάτω από σκληρή και αλάδωτη νηστεία. Ευλάβεια θεωρείται ότι έχουν εκείνοι που είναι μακριά από το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Ευλάβεια είναι να βλέπουν αναξίους τους εαυτούς τους για την συχνή Θεία Κοινωνία και να μην πλησιάζουν. Το χειρότερο όμως είναι ότι, όταν βλέπουν άλλους να κοινωνούν συνεχώς, εκπλήσσονται από το γεγονός, το σχολιάζουν με βλάσφημο τρόπο και τους κατηγορούν ως ανευλαβείς και καταφρονητές του Θεού. Πολλοί επίσης ιερείς θεωρούν ευλάβεια το να καθορίζουν την συμμετοχή των πιστών στην
Θεία Κοινωνία σε τακτά διαστήματα, είτε των 15 ημερών, είτε του μηνός, ή και πιο αραιά. Εκλαμβάνουν ως ευλάβεια το να κοινωνεί κάποιος σε αραιά διαστήματα, κι αυτό από τον φόβο της εξοικείωσης. Ευλάβεια είναι για αυτούς το να επιβάλλουν και να καθιερώνουν απαραιτήτως την νηστεία του Σαββάτου για την άξια Θεία Κοινωνία της Κυριακής. Και βλέπεις στον χώρο της Εκκλησίας του Χριστού να επικρατούν διάφορες παραδόσεις καλυμμένες με το σχήμα της ευλάβειας που ποικίλλουν κατά τόπους, κατά Μοναστήρια και κατά πνευματικό πατέρα. Οι παραδόσεις αυτές έχουν υψωθεί σαν τεράστια τείχη ευλαβείας στις καρδιές των πιστών και τους έχουν

εγκλωβίσει ασφυκτικά και καταναγκαστικά σε μία θανατηφόρα απομόνωση από την μετοχή τους στην συνεχή Θεία Κοινωνία. Μπροστά στον πηγαίο πόθο τους για να γευθούν και να ενωθούν με τον Θεό, λακίζουν και φεύγουν φοβούμενοι τα απαγορευτικά τείχη και τους κανόνες. Από την μία μεριά υψώνεται η νηστεία και ακούς να λένε, «δεν νήστεψα πώς να κοινωνήσω;». Από την άλλη, ακούς να λένε ότι κοινωνώ κατά αραιά διαστήματα, διότι έτσι μου είπε ο πνευματικός μου. Ακούς να λένε ότι κοινωνούν μόνο στις μεγάλες γιορτές, διότι όλο τον χρόνο κάνουν αποφυγή τεκνογονίας ή και βρίσκονται σε άλλα πάθη σαρκικά, **λες και οι γιορτές τους κάνουν άξιους, επειδή κοινωνούν ελάχιστες φορές**. Έχουν καθιερώσει τη σχέση της εθιμοτυπικής μετοχής στο Μυστήριο. Ακούς πολλούς να λένε ότι δεν κοινωνούν, γιατί τους τιμώρησε ο πνευματικός ή τους βλέπεις να αυτοτιμωρούνται επί δεκαετίες για τις μεγάλες τους αμαρτίες. Πνευματικοί έχουν καθίσει σε θρόνο εξουσίας και επιβάλλουν κατά την δική τους νομικίστικη βούληση και άγνοια απαγορεύσεις και τιμωρίες και καθιέρωση χρόνων και διαστημάτων για την Θεία Κοινωνία, αγνοώντας την γνήσια παράδοση των Πατέρων και των κανόνων και των λόγων του Χριστού. Μόνιμα κραδαίνουν την σπάθη τους σε κάθε ατόπημα πάνω από το κεφάλι του πιστού και υποτακτικού ανθρώπου λέγοντας ψυχρά «δεν θα κοινωνήσεις».

Είναι τραγικό ότι αυτό που προβάλλεται σαν ευλάβεια είναι πολύ επιζήμιο για την πνευματική ζωή του ανθρώπου. Είναι ένας θρησκευτικός καταναγκασμός και μία νομικίστικη και ανελεύθερη σχέση με τον Θεό. Δημιουργούνται σχέσεις δουλικού φόβου με τον Θεό και όχι οικείωσης και υιικής αγάπης μαζί Του. Η φυγή από την συνεχή Θεία Κοινωνία με όλους τους ποικίλους τρόπους είναι φαινόμενο που μπορεί να χαρακτηριστεί μόνον ως «**επιζήμιος ευλάβεια**» και «**αποστροφή**». Στον **Β' κανόνα της εν Αντιοχείᾳ Συνόδου** οι άγιοι πατέρες ονομάζουν **αποστροφή** την φυγή από την συνεχή Θεία Κοινωνία. **Θεωρούν ότι αποστρέφονται τον Θεό εκείνοι που αποφεύγουν την Θεία Κοινωνία από δήθεν ευλάβεια και ταπεινοφροσύνη**, και θα έπρεπε να τιμωρούνται το ίδιο με εκείνους που μισούν και βλασφημούν και σιχαίνονται την Αγία Μετάληψη (ΠΗΔΑΛΙΟΝ, εκδόσεις ΑΣΤΗΡ, 1982, δελ. 407).

Κατά τον ίδιο τρόπο και πιο σκληρά εκφράζεται ο **άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας** λέγοντας ότι αυτοί που είναι γνήσιοι ερασταί της αιωνίου ζωής δεν πρέπει να πέφτουν στην παγίδα και ούτε να βάζουν σαν βρόχο (θηλιά) στον λαιμό τους την «επιζήμιον ευλάβεια». Μόνιμα ακούγεται να λένε «δεν είμαι άξιος να κοινωνήσω» και από δήθεν ευλάβεια αποφεύγουν. Αυτό σου το βάζει στη σκέψη «ο βαθύς εις πανουργίαν διάβολος» για να σε απομακρύνει από τον Θεό. Και **πότε θα γίνεις άξιος; Πότε θα παρουσιάσεις τον εαυτό σου μπροστά στον Χριστό; Πότε επιτέλους θα μετανοήσεις ειλικρινά και θα σταματήσεις να απελπίζεσαι** βλέποντας τα ολισθήματά σου, στα οποία όλοι είμεθα πεσμένοι; Το μόνο που συμβαίνει είναι να μένεις μακριά από τον αγιασμό του Θεού που σε οδηγεί στην

σωτηρία.

«Εφόσον είμαστε ερασταί της αιωνίου ζωής, αφού ευχόμεθα να έχουμε μέσα μας τον χορηγό της αθανασίας μην παραιτούμεθα από την ευλογία σαν οι πιο αμελείς, ούτε παγίδα και θηλιά στον λαιμό μας να μας βάζει ο βαθιά πανούργος διάβολος. Ναι αλλά, θα πουν οι προφασιζόμενοι ευλάβεια, είναι γραμμένο, "αυτός που τρώγει από τον Άγιο Άρτο και πίνει από το άγιο ποτήριο ανάξια, κρίμα στον εαυτό του τρώει και πίνει". Εξέτασα τον εαυτό μου και τον βλέπω ανάξιο. ***Πότε επιτέλους θα γίνεις άξιος****, και ας το ακούσει από μας αυτός που τα λέγει, πότε θα παραστήσεις τον εαυτό σου άξιο μπροστά στον Χριστό;* ***Αν πρόκειται συνέχεια να απελπίζεσαι με τις πτώσεις σου, δεν θα σταματήσεις ποτέ να πέφτεις στην αμαρτία*** *· "διότι όποιος συναισθανθεί τα αμαρτήματά του", κατά τον άγιο Ψαλμωδό, θα απελπισθεί και θα απομακρυνθεί παντελώς από τον αγιασμό που σώζει. Γι' αυτό λοιπόν* ***προσπάθησε να ζεις πιο ευσεβή και σύμφωνα με τον νόμο του Θεού βίο και τότε θα μεταλάβεις της ευλογίας*** *και θα πιστεύσεις ότι αυτή εκδιώκει όχι μόνο τον θάνατο, αλλά και τα νοσήματά μας·* ***ο Χριστός που έρχεται μέσα μας με την Θεία Κοινωνία κατακοιμίζει τον νόμο της αμαρτίας, που αγριεύει στα μέλη της σαρκός μας, και αναζωπυρώνει μεν την ευλάβεια στον Θεό, απονεκρώνει δε τα πάθη, μη λογαριάζοντας τόσο τα παραπτώματά μας που είναι μέσα μας, αλλά πιο πολύ θεραπεύοντάς μας ως αρρώστους****. Ως βοσκός αγαθός περιποιείται τον συντετριμμένο, ανασταίνει τον πεσμένο, και την ίδια του την ζωή δίνει για τα πρόβατα».*

Μέσα στην παράδοση την Ιερή των Πατέρων της Εκκλησίας μας βλέπουμε ξεκάθαρα πως η συμμετοχή των πιστών στην Θεία Κοινωνία ήταν συνεχής. Μόνον οι κατηχούμενοι και οι μετανοούντες που είχαν επιτίμια απείχαν. Η Θεία Κοινωνία ήταν το κέντρο της πνευματικής ζωής και το τέρμα όλων των αγώνων τους. **Δεν ήταν το στεφάνι μόνο των τελείων, αλλά και το φάρμακο των αδύναμων και η αγκάλη της αγάπης του Χριστού για τους μετανοούντας πεπτωκότας χριστιανούς**. Δεν πήγαιναν στην ιερά σύναξη για να προσευχηθούν μόνο και για να υμνήσουν τον Κύριο, αλλά κυρίως για να κοινωνήσουν τον Θεό, να ενωθούν με τον Κύριο και με τους αδελφούς ως σώμα Χριστού. Η μόνη προετοιμασία για την Θεία Κοινωνία ήταν και είναι η πίστη, ο φόβος και η αγάπη.

Αλλά ενώ από την μία μεριά υπάρχουν χριστιανοί που δεν κοινωνούν από την επίπλαστη ευλάβεια, κάτω από την οποία στην πραγματικότητα κρύβουν την πνευματική τους ακηδία και την έλλειψη του πόθου τους για τον Χριστό, από την άλλη πλευρά **υπάρχουν πολλοί που έχουν αναπαυμένη την συνείδησή τους, διότι θεωρούν ότι κοινωνώντας πολύ σπάνια δεν χρειάζεται ιδιαίτερη προετοιμασία. Είναι μία συνήθης πρακτική των πολλών στις ημέρες του Πάσχα**. Και οι δύο πλευρές είναι μέσα στην ανευλάβεια και βλασφημία προς τον Θεό. Είναι μία φανερή και αφανής υποκρισία και υπεκφυγή από την αλήθεια.

Ο **Ι. Χρυσόστομος μιλά πολύ σκληρά για εκείνους που κοινωνούσαν αμετανόητοι με την πρόφαση ότι προσέρχονται μία ή δυο φορές τον χρόνο στις μεγάλες γιορτές και επομένως το δικαιούνται και δεν αμαρτάνουν. Πολλοί εκλαμβάνουν τον λόγο του Ιερού Πατρός στον Κατηχητικό Λόγο της Αναστάσεως «νηστεύσαντες και μη νηστεύσαντες», ότι και αμαρτωλοί και μη αμαρτωλοί μπορούν να κοινωνήσουν το βράδυ της Αναστάσεως. Νομίζουν ότι είναι ευλάβεια να κοινωνούν τις ημέρες των εορτών χωρίς να βλέπουν την καθαρότητα ή μη της καρδιάς τους. Και μία φορά να κοινωνήσει ανάξια ο άνθρωπος κηλίδωσε τον εαυτό του, διότι μία φορά ο Ιούδας πρόδωσε τον Χριστό και μία φορά Τον σταύρωσαν οι Ιουδαίοι.**

*«Επειδή οι ιερείς δεν γνωρίζουν όλους τους αμαρτωλούς και εκείνους που μ**ετέχουν των Μυστηρίων ανάξια, ο Θεός πολλές φορές κάνει το ίδιο και τους παραδίνει στον Σατανά. Διότι όταν συμβαίνουν νόσοι, κίνδυνοι, πένθη, συμφορές και άλλα τέτοια γεγονότα, γι' αυτό τον λόγο γίνονται** . Αυτό και ο Απ. Παύλος το δηλώνει λέγοντας "γι' αυτό και πολλοί ανάμεσά μας είναι ασθενείς και άρρωστοι και πεθαίνουν". Και γιατί θα πουν κάποιοι, εφόσον μία φορά τον χρόνο προσερχόμαστε στα Άγια Μυστήρια;* ***Αυτό είναι το παράξενο, που όχι από την καθαρότητα της καρδιάς αλλά από το διάστημα του χρόνου καθορίζεις την αξιότητα για την προσέλευσή σου στην Θεία Κοινωνία, κι αυτό το θεωρείς ευλάβεια, το να μην προσέρχεσαι πολλές φορές, μη γνωρίζοντας ότι το να κοινωνήσεις ανάξια, κι αν και μία φορά το κάνεις, σε κηλίδωσε, το να κοινωνήσεις άξια, και πολλές φορές να το κάνεις, σε έσωσε. Δεν είναι θράσος το να κοινωνάς πολλές φορές, αλλά το να κοινωνάς ανάξια, ακόμη κι αν μία φορά στην ζωή σου προσέλθεις.*** *Εμείς όμως τόσο ανόητοι είμαστε και άθλιοι, που ενώ τόσα κακά μέσα στον χρόνο συνέχεια κάνουμε, από τη μία μεριά το να τα πετάξουμε από πάνω μας καθόλου δεν φροντίζουμε, από την άλλη δε νομίζουμε ότι είναι καλό το να μην τολμάμε συνεχώς να κοινωνούμε και παράλληλα να εισπηδούμε υβριστικά και να κοινωνούμε το Σώμα του Χριστού, χωρίς να εννοούμε ότι και αυτοί που σταύρωσαν τον Χριστό μία φορά Τον σταύρωσαν. Άρα λοιπόν,* ***επειδή μία φορά έγινε, είναι μικρότερο αμάρτημα;*** *Και ο Ιούδας μία φορά πρόδωσε τον Χριστό, τι λοιπόν; Τούτο τον απαλλάσσει από την ενοχή;****Γιατί τα εξετάζουμε με τον χρόνο προσέλευσης; Χρόνος προσέλευσης στην Θεία Κοινωνία ας είναι η καθαρή μας συνείδηση. Καμία διαφορά δεν έχει η Θεία Λειτουργία του Πάσχα από την σημερινή που τελούμε, εν και το αυτό είναι, η ίδια Χάρις του Αγίου Πνεύματος επενεργεί, πάντα Πάσχα είναι.*** *Γνωρίζουν καλά οι μεμυημένοι τι λέγω. Και την Παρασκευή και το Σάββατο και την Κυριακή και στην ημέρα των Μαρτύρων η ίδια θυσία τελείται. Το λέγει η Γραφή, "κάθε φορά που τρώτε τον Άρτο τούτο και πίνετε το ποτήριο τούτο, τον θάνατο του Κυρίου καταγγέλλετε».* ***Δεν καθόρισε την θυσία ανάλογα με τους καιρούς. Τότε γιατί λέγεται Πάσχα θα πουν κάποιοι;*** *Διότι τότε*

έπαθε ο Χριστός για μας. Κανένας να μην κοινωνεί αλλιώτικα την μία και

*αλλιώτικα την άλλη, μία είναι η δύναμη, μία η αξία, μία είναι η Χάρις, ένα Σώμα του Χριστού είναι και το αυτό, δεν είναι αγιώτερο το Σώμα του Πάσχα, ούτε το σημερινό είναι κατώτερο του Πάσχα. Και αυτό και σεις το γνωρίζετε πολύ καλά, που δεν βλέπετε κάτι αλλιώτικο, πλην από τα κοσμικά αυτά παραπετάσματα και το λαμπρό πλήθος. Έχουν όμως κάτι παραπάνω οι ημέρες του Πάσχα από την σημερινή, διότι**η σωτήρια ημέρα μας άρχισε τότε**, διότι εκείνη την ημέρα θυσιάστηκε ο Χριστός,* ***αλλά ως προς τα Μυστήρια είναι το ίδιο χωρίς καμία διαφορά*** *. Και όταν είναι να φας υλική τροφή, πλένεις τα χέρια σου, πλένεις το στόμα σου, όταν όμως είναι να μεταλάβεις πνευματική τροφή, δεν καθαρίζεις την ψυχή σου, αλλά γεμάτος με ακαθαρσία προσέρχεσαι; Και τι λένε;* ***Δεν αρκούν οι σαράντα ημέρες νηστείας να καθαρίσουν το πολύ φορτίο των αμαρτημάτων;*** *Και τι το όφελος, πες μου; Αν κάποιος καθαρίσει τον τόπο, γιατί θέλει να βάλει μύρο, έπειτα μετά από λίγο που το έβαλε ρίξει κοπριά, δεν φεύγει η ευωδία; Αυτό γίνεται και με μας, γίναμε άξιοι προσερχόμενοι με την δική μας δύναμη μετά μολύνουμε πάλι τους εαυτούς μας. Ποιο το κέρδος; Αυτό το λέμε και για εκείνους που λένε πως μπορούν να καθαριστούν στις σαράντα ημέρες. Μην αμελούμε την σωτηρία μας, παρακαλώ, για να μην πάει χαμένος ο κόπος μας. Διότι, λέει η Γραφή, άνθρωπος που αποστράφηκε την αμαρτία του, και μετά πάλι πορεύεται προς τα εκεί, και τα ίδια κάνει, σαν το σκυλί που γύρισε και έφαγε αυτά που ξέρασε*».

Η τάση των χριστιανών να κοινωνούν λίγες φορές τον χρόνο, κι αυτές χωρίς δοκιμασία του εαυτού τους, είναι στην ουσία μία φυγή από την αληθινή βίωση της πνευματικής ζωής. Η σχέση τους με την Εκκλησία είναι μόνο τυπική με θρησκευτικά απλώς χρώματα, μόνο και μόνο για να ικανοποιούν την θρησκευτική τους ανάγκη, όπως απλώς ικανοποιούν και όλες τις ανάγκες της αυτοσυντήρησής τους. Τους αρκεί να μπορούν μόνο τα Χριστούγεννα και το Πάσχα να κοινωνήσουν και κάνουν το παν, κάθε βασανιστική νηστεία, ακόμη και προσέρχονται και στην εξομολόγηση όπου στήνονται με τις ώρες σε ουρές, για να τους διαβάσει ο παπάς την ευχή ώστε να κοινωνήσουν. Η ζωή τους μετά τις γιορτές είναι απόμακρη από το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Είναι σαν τα εποχιακά φρούτα, χριστιανοί της εποχής και των εορτών. Όλα τα δικαιολογούν με το πρόσχημα της ευλάβειας. Τι το περάσαμε, φαγητό, λέγουν, κάθε Κυριακή να κοινωνούμε; Με μία ψιλή και αδιάφορη σκέψη τα βάζουν όλα στην άκρη. Έτσι βολεύει, διότι μπορούν μετά από την πνευματική έξαρση των ημερών των εορτών να επανέλθουν ξανά στην ζωή της αμαρτίας τους, στην αμέλεια και στην κοσμικότητα. Είναι ο τρόπος που βολεύει εκείνους που στην ζωή τους δεν πήραν ποτέ στα σοβαρά την σωτηρία τους και δεν είδαν την ματαιότητα του κόσμου τούτου. Όλα τα κόβουν στα μέτρα τους, ανάλογα με τις προσωπικές τους απόψεις. Και οι αλήθειες της Εκκλησίας διαμορφώνονται ανάλογα με την ζωή τους. Επηρεάζουν δε με τα κουτσομπολιά τους και τις κρίσεις τους την γνώμη του κόσμου, όταν μόνιμα μιλάνε για εκείνους που κοινωνούν κάθε Κυριακή. Σχολιάζουν διότι έμμεσα καλύπτουν τις δικές τους ενοχές, γιατί δεν μπορούν να μπουν στο θέλημα του Θεού για να συμμετέχουν συνεχώς. Επίσης, εκδηλώνουν με αυτή την αντίδρασή

τους την ενδόμυχη ζήλεια τους και τον πόθο τους, γιατί εκείνοι μπορούν κι αυτοί δεν δύνανται, και τέλος, διότι την αποχή αυτή την επευλογούν και την επιβάλλουν οι πνευματικοί θέτοντάς τους χρονικά διαστήματα για την συμμετοχή τους. Επειδή όλοι κάνουν αποφυγή τεκνογονίας, συμβιβάζονται με τον νομικίστικο τρόπο των εκκλησιαστικών κύκλων και επαναπαύονται με την γραμμή ότι δικαιούμαστε δύο φορές τον χρόνο Θεία Κοινωνία. Αυτό τους αναπαύει και τους ευχαριστεί, αυτό θέλουν μόνο, διότι στην ουσία, τις μεγάλες αυτές γιορτές δεν θα τους άρεσε να στέκονται απόμακροι από την Εκκλησία, σαν ψωριάρικα πρόβατα. Τους είναι μία παρηγοριά και η συνείδησή τους επαναπαύεται και η φωνή των ενοχών κοπάζει, με το να ρίχνουν στο σκυλί που γαυγίζει ένα κόκαλο για επιβράβευση. Το τραγικό είναι ότι, και μία φορά να κοινωνήσουν χωρίς μετάνοια, αμαρτάνουν. **Δεν υπάρχουν δικαιώματα στην Θεία Κοινωνία αλλά μόνο η μετάνοια και ο πόθος** . Και πώς να κοινωνούν, όταν η αποφυγή τεκνογονίας έγινε τρόπος ζωής αμαρτωλής και δεν πρόκειται για μία περιστασιακή πτώση λόγω αδυναμίας; Η αποφυγή και ο προγραμματισμός είναι το αμάρτημα του Αυνάν, αμάρτημα κατεξοχήν απιστίας και ολιγοπιστίας που ξεκόβει τον άνθρωπο από τον Θεό και τον απομακρύνει κλεισμένο στον εγωκεντρισμό και την αυτολύπηση. Σαν τον πλούσιο νεανίσκο που έφυγε λυπημένος, διότι δεν είχε την δύναμη να κάνει το θέλημα του Χριστού που θα τον ελευθέρωνε στην ζωή της χαράς και της αγάπης. Νόμιζε πως όλα μπορούσε να τα βολέψει, και την ζωή με την λατρεία του πλούτου και την ζωή εν Χριστώ.

Δυστυχώς και τους ανθρώπους που έρχονται στην εξομολόγηση **δεν τους μάθαμε την μετάνοια για να μπορούν να κοινωνούν, αλλά τους μάθαμε τους νομικίστικους κανονισμούς για να προσέρχονται στην Θεία Κοινωνία, ώστε ποτέ τους στήν ζωή να μην μπορέσουν να γευθούν τον Θεό με την μετάνοιά τους**. Τους πετάμε έναν κανόνα κάθε πότε να κοινωνούν και πόσες μέρες να νηστέψουν και τους αφήνουμε στην άγνοια και στην αμετανοησία τους. Κατά τα άλλα τους δίνουμε την εντύπωση ότι το να γευθείς τον Θεό είναι υπόθεση νόμων και κανόνων και όχι πόθου και **μετάνοιας της καρδιάς**. **Για τον Θεό είναι προτιμότερος ένας αμαρτωλός πεσμένος σαν σκυλί μπροστά Του παρά ένας λογιζόμενος δίκαιος υποκριτής.** Είναι αλήθεια πως εκείνος που ποθεί να γνωρίσει τον Θεό παλεύει πώς να βρίσκεται συνεχώς μπροστά στο Ποτήριο της Ζωής. Η ζωή του είναι εν μετανοία και κάτω από το θέλημα του Θεού και ένας πόθος μένει μέσα του ασίγαστος και μεγάλος, πώς να κοινωνεί τον Θεό πάντοτε.

Δεν είναι ούτε η νηστεία, ούτε οι γιορτές, ούτε και τα αραιά διαστήματα που κάνουν τον άνθρωπο άξιο να κοινωνήσει, αλλά μόνο ο πόθος και η μετάνοιά του. Μπορεί να σκύψει και να δει ότι ο τρόπος της συμμετοχής του είναι μία επιζήμια ευλάβεια που τον καθυστερεί στο να γευθεί τον Θεό και στο να ζει συνεχώς στο Σώμα του Χριστού. Λίγα είναι τα χρόνια της ζωής στην γη αυτή και το θέλημα του Θεού είναι το πρώτο. Όλα τα άλλα ο Θεός τα προσθέτει κατά την αγάπη Του την πατρική. Η ζωή εν Χριστώ, με την μετάνοια, την ταπεινή πίστη, η οποία

κάνει τον άνθρωπο να αφήνει την ζωή του στα χέρια Του, και την Θεία Κοινωνία, είναι αυτή που δίνει χαρά και πλήρωμα ζωής και γεύση αιωνιότητος. Η σχέση μας με τον Θεό δεν είναι σχέση παζαρέματος και νομικίστικης συμπεριφοράς, αλλά σχέση καρδιάς και ένωσης μαζί Του. Είναι καιρός πλέον να δούμε τον τρόπο που συμμετέχουμε στο Ποτήριο της Ζωής και να βγούμε από την επίπλαστη, νοσηρή και επιζήμια ευλάβεια, και να ψάξουμε να βρούμε τις πηγές του σωτηρίου, τον αληθινό τρόπο προετοιμασίας, για να αρχίσουμε επιτέλους να κοινωνούμε συχνά και άγια. Και ο μόνος τρόπος για να γίνει αυτό είναι αυτός που ακούγεται μέσα από την ζωή της Εκκλησίας, είναι ένα τρίπτυχο πνευματικής ζωής, τρεις λέξεις: **η μετάνοια, η πίστη και ο πόθος**.

(Πηγή: Απόσπασμα από το βιβλίο του Αρχιμανδρίτου Σεβαστιανού Τοπάλη "Το ένδυμα της ψυχής", Αμύνταιο 2015)

Στο βιβλίο μπορεί να διαβάσει ο αναγνώστης και τα αποσπάσματα των πρωτότυπων κειμένων των παραπομπών.

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ: *"Θερμές ευχαριστίες στον συγγραφέα του βιβλίου "Το ένδυμα της ψυχής", αρχ. Σεβαστιανό, Αρχιερατικό Επίτροπο Αμυνταίου, που μας έδωσε την ευλογία του για την δημοσίευση του παρόντος αποσπάσματος".*